

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Logistické zajištění humanitární pomoci pro postižené obyvatelstvo

bakalářská práce

Autor práce: Petra Hejdánková
Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE
Vedoucí práce: Ing. Aleš Kudlák

Datum odevzdání práce: 14. 08. 2012

Abstrakt

Logistické zajištění humanitární pomoci pro postižené obyvatelstvo je téma mé bakalářské práce, ve které se snažím sjednotit a přiblížit pojem humanitární pomoc jako takovou, vnímanou běžným občanem a dále pak lidmi pracujícími v integrovaném záchranném systému či veřejné správě.

Humanitární pomoc (v britském prostředí možná trochu výstižněji nazývaná jako pomoc krizová) zahrnuje aktivity, které představují bezprostřední reakci na humanitární krizi. Ta se obecně popisuje jako „situace, ve které jsou běžné prostředky lidí, které jim garantují důstojný život, narušeny v důsledku přírodní katastrofy nebo lidmi zaviněné krize“. Humanitární pomoc a obnova je obvykle krátkodobá. Reaguje na momentální krizi a je poskytována jen po dobu, dokud postižená země či oblast není schopna z větší části fungovat samostatně. Humanitární pomoc řeší otázky přežití, zdraví, přístřeší, přísunu potravin, zajištění základní hygieny, krizové psychologické pomoci, péče o děti a provizorní obnovy školství. Programy humanitární pomoci a obnovy často za účelem rychlé pomoci používají co nejjednodušších, často dočasných a provizorních řešení.

Má hypotéza se opírá o skutečnost, zdali je její zajištění dobře organizované a dostatečné. Zhodnocením dostupné literatury, řízenými rozhovory s lidmi zabývajícími se mimořádnými událostmi a krizovým řízením, dále pak zjištěním situace v sousedních zemích jsem nabyla dojmu, který vystihuje, že logistické zajištění humanitární pomoci je dobře organizované, dostatečné a v rámci spolupráce při poskytování humanitární pomoci do zahraničí i na vysoké úrovni.

Abstract

The Logistic Ensuring of Humanitarian Aid for Handicapped Inhabitants is a topic of my Bachelor thesis, in which I am trying to unify and give an idea of a concept of humanitarian aid as such, perceived by an ordinary citizen and also by the people working in the integrated rescue system or public administration.

Humanitarian aid (maybe more aptly termed as crisis aid in British environment) includes the activities representing an immediate response to a humanitarian crisis. That is generally described as "a situation in which common people's means guaranteeing dignified life are disturbed as a consequence of a natural disaster or a crisis caused by people". Humanitarian aid and reconstruction is usually for a short-term. It answers the current crisis and it is provided only for the period of time until the affected country or area is able to become operative independently in large part. Humanitarian aid solves the questions of survival, health, shelter, food supply, ensuring of basic hygiene, crisis psychological support, childcare and provisional school recovery. The programmes of humanitarian aid and reconstruction use the simplest and often provisional solutions for the purpose of prompt help.

My hypothesis is based on the fact whether its ensuring is well-organized and sufficient. Owing to evaluation of available literature, directed dialogues with the people involved in emergency and crisis management, finding out situations in neighbouring countries I came to believe that the logistic ensuring of humanitarian aid is well-organized, sufficient and at the high level concerning cooperation within provision of humanitarian aid abroad.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 14. 08. 2012

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Ráda bych zde vřele poděkovala panu npor. Mgr. Pavlu Hoškovi veliteli směny a USAR týmu pražských hasičů a panu mjr. Ing. Jiřímu Jíchovi řediteli operačního informačního střediska hlavního města Prahy, za jejich cenné informace a zkušenosti, které přispěly k zpracování bakalářské práce.

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	8
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	8
ÚVOD.....	10
1 SOUČASNÝ STAV.....	11
1.1 HUMANITÁRNÍ POMOC	11
1.2 HLAVNÍ CÍL HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	12
1.3 PRAVIDLA PRO POSKYTOVÁNÍ A PŘIJÍMÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	12
1.4 LOGISTICKÉ ČINNOSTI PŘI ZABEZPEČENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ	13
1.5 ROLE ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY.....	14
1.6 ZÁSOKY PRO HUMANITÁRNÍ POMOC	15
1.7 ČLENĚNÍ STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV	16
1.8 INFORMAČNÍ PODPORA HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY	18
1.9 HUMANITÁRNÍ POMOC JAKO SOUČÁST ZAHRANIČNÍ POLITIKY	19
1.10 ČINNOST EVROPSKÉ UNIE V OBLASTI HUMANITÁRNÍ POMOCI	21
2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZA.....	23
3 METODIKA.....	24
4 VÝSLEDKY	26
4.1 VÝZKUM.....	26
4.2 ZJIŠTĚNÉ MNOŽSTVÍ ZÁSOK HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	32
4.3 NASAZENÍ ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY	35
4.4 HUMANITÁRNÍ ORGANIZACE A OBČANSKÁ SDRUŽENÍ	39
4.5 TYPY POSKYTOVANÝCH POMOCÍ DO ZAHRANIČÍ.....	40

4.5.1	POSKYTNUTÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI DO ZAHRANIČÍ.....	41
4.5.2	PŘES HRANIČNÍ SPOLUPRÁCE	42
4.5.3	VYSÍLÁNÍ ODŘADŮ MV-GENERÁLNÍHO ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY DO ZAHRANIČÍ.....	44
4.5.4	PROSTŘEDKY PRO ODŘADY PŘIPRAVENÉ K OKAMŽITÉMU NAsAZENÍ	45
4.6	NÁRODNÍ ZÁKLADNA HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	46
4.7	VYČLENĚNÉ PROSTŘEDKY NA HUMANITÁRNÍ POMOC	49
5	DISKUZE	55
6	ZÁVĚR	57
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	59
8	PŘÍLOHY	62

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AČR - ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

CO - CIVILNÍ OCHRANA

ČR - ČESKÁ REPUBLIKA

ČRA - ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA

DREF – DISASTER RELIEF FOND

DRR – DISASTER RISK REDUCTION

EADRCC - EURO – ATLANTIC – DISASTER – RECONSTRUCTION –
AND - COORDINATION CENTER

ECHO - EVROPSKÁ KOMISE PRO HUMANITÁRNÍ POMOC

EU - EVROPSKÁ UNIE

GŘ HZS ČR - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO
SBORU

HP - HUMANITÁRNÍ POMOC

HOPKS - HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

HZS - HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR

ICRI - INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS

IFRC - INTERNATIONAL FEDERATION OF THE RED CROSS

IZS - INTEGROVANÝ ZACHRANNÝ SYSTÉM

IS - INFORMAČNÍ SYSTÉM

IS KRIZKOM - INFORMAČNÍ SYSTÉM KRIZOVÉ KOMUNIKACE

IS ARGIS - INFORMAČNÍ SYSTÉM PLÁNOVÁNÍ CIVILNÍCH ZDROJŮ

KOPIS - KRAJSKÉ OPERAČNÍ INFORMAČNÍ STŘEDISKO

KŠ - KRIZOVÝ ŠTÁB

MZHP - MATERIÁLNÍ ZÁKLADNA HUMANITÁRNÍ POMOCI

MAAE - MEZINÁRODNÍ AGENTURA PRO ATOMOVOU ENERGII

MČ - MĚSTSKÁ ČÁST

MěÚ - MĚSTSKÝ ÚŘAD

MO – MINISTERSTVO OBRANY

MU - MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST
MV ČR - MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY
MIC - MONITOROVACÍ INFORMAČNÍ CENTRUM
OCHA - UNITED NATIONS OFFICE FOR THE COORDINATION OF
HUMANITARIAN AFFAIRS
OPIS - OPERAČNÍ A INFORMAČNÍ STŘEDISKO
OSN - ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ
NATO - SEVEROATLANTICKÁ ALIANCE
SSHR - SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV
SÚRO - STÁTNÍ ÚSTAV RADIAČNÍ OCHRANY
SÚ - STAVEBNÍ ÚŘAD
SÚJCHBO - STÁTNÍ ÚSTAV JADERNÉ, CHEMICKÉ A BIOLOGICKÉ
OCHRANY
USAR - URBAN SEARCH AND RESCUE
UNICEF - UNITED NATIONS CHILDRENS FUND
UNHCR - UNITED NATIONS HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES
UN OCHA - ÚŘAD OSN PRO KOORDINACI HUMANITÁRNÍ POMOCI
UNRWA - UNITED NATIONS RELIEF AND WORKS AGENCY
ÚKŠ - ÚSTŘEDNÍ KRIZOVÝ ŠTÁB
ZÚ - ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD
ZHP - ZÁSoby PRO HUMANITÁRNÍ POMOC
ZRS ČR – ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY
WFP - WORLD FOOD PROGRAMME

ÚVOD

Humanitární pomoc (v britském prostředí možná trochu výstižněji nazývaná jako pomoc krizová) zahrnuje aktivity, které představují bezprostřední reakci na humanitární krizi. Ta se obecně popisuje jako „situace, ve které jsou běžné prostředky lidí, které jim garantují důstojný život, narušeny v důsledku přírodní katastrofy nebo lidmi zaviněné krize“.

Humanitární pomoc a obnova je obvykle krátkodobá. Reaguje na momentální krizi a je poskytována jen po dobu, dokud postižená země či oblast není schopna z větší části fungovat samostatně. Humanitární pomoc řeší otázky přežití, zdraví, přístřeší, přísunu potravin, zajištění základní hygieny, krizové psychologické pomoci, péče o děti a provizorní obnovy školství a zdravotnictví. Programy humanitární pomoci a obnovy často za účelem rychlé pomoci používají co nejjednodušších, často dočasných a provizorních řešení.

Logistika se zabývá fyzickými toky zboží či jiných druhů zásob od dodavatele k odběrateli a informačními toky v písemné nebo i ústní podobě. Mezi toky proudící v logistice zahrnujeme toky zboží, peněz a informací.

Cílem logistiky je transportovat správné zboží, ve správném čase, ve správném množství, ve správné kvalitě na správné místo se správnými náklady. Dalším objektem logistiky je systém skladování zásob.

Cílem této práce je objasnit současný stav logistického zajištění humanitární pomoci pro postižené obyvatelstvo, shromáždit a zpracovat podklady a informace z vlastního sběru dat.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Humanitární pomoc

Je krátkodobá pomoc, která lidem zasaženým humanitární krizí pomáhá uspokojit jejich základní životní potřeby a také znovu obnovit důstojný život do podoby, jakou měl před danou krizí.

Typickými aktivitami humanitární pomoci a obnovy jsou:

- Budování dočasných příbytků, případně distribuce stanů nebo materiálu na dočasné přístřeší.
- Distribuce vody a potravin.
- Distribuce léků, hygienických potřeb, ošacení, příkrývek a podobně.
- Poskytování lékařského ošetření.
- Zřizování uprchlických táborů.
- Provizorní obnova školní výuky.
- Psycho - sociální pomoc obětem katastrof.
- Rekonstrukce domů.
- Rekonstrukce škol a jiných zničených zařízení.

V případě katastrof (zemětřesení, záplav, hladomorů způsobených válečným konfliktem a podobně) je potřeba postiženým osobám a oblastem poskytnout okamžitou humanitární pomoc. Po první fázi takové pomoci následuje práce na obnově následků katastrofy, která za sebou zanechá mnohokrát škody v tak masivním měřítku, že postižené oblasti bez pomoci zvenčí nejsou schopny obnovit základní fungování vzhledem k lidským i materiálním ztrátám a silně narušené infrastruktuře.[1]

1.2 Hlavní cíl humanitární pomoci

Hlavním cílem humanitární pomoci je:

- Zmírnění útrap lidí.
- Ochrana životů.
- Respekt vůči lidské důstojnosti.

Každá taková humanitární intervence je poskytována ve čtyřech základních sektorech (voda/hygiena, potraviny/výživa, obydlí, zdravotní péče), pro něž jsou od roku 1998 v souborech norem Sphere Standards, vydaných několika renomovanými západními humanitárními organizacemi, pevně stanoveny určité základní postupy a povinnosti každého humanitárního pracovníka. Patří k nim i obor psychosociální pomoci.[26,28]

Humanitární pomoc je určena k uspokojování základních životních potřeb obyvatelstva a k obnově území postižených mimořádnou událostí formou věcných nebo finančních prostředků, služeb nebo speciálních prací. Je poskytována bezplatně kýmkoliv, tj. orgány státní správy, právníckými osobami, podnikajícími fyzickými osobami, nevládními organizacemi, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů, skupinami osob a jednotlivci, a to na základě výzev nebo z vlastní iniciativy formou nabídek.[10]

1.3 Pravidla pro poskytování a přijímání humanitární pomoci

Pravidla pro poskytování a přijímání humanitární pomoci jsou ustanovena v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, dále pak v zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) a v nařízení vlády ČR č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými

osobami na ochranu obyvatelstva.[12,19,20,21]

Ministerstvo zdravotnictví ČR je osloveno v případě požadavků na humanitární pomoc, které obsahují žádost o zdravotnický materiál, léky nebo vyslání speciálního vycvičeného zdravotnického týmu (traumatým). Prostřednictvím Odboru krizové připravenosti Ministerstva zdravotnictví ČR jsou kompletovány a ověřovány možnosti a rozsah poskytnutí humanitární pomoci jako i všechny výše uvedené osoby organizace, které by mohly požadované jednotlivé položky poskytnout.[4,26]

Schopnost a ochota poskytnou humanitární pomoc, je jedním z hlavních pilířů solidarity obyvatel země, bez ohledu na ekonomiku, politiku, sociální anebo náboženské postavení. Dle průzkumu Evropské unie podporuje poskytování humanitární pomoci devět z deseti Evropanů. Ministerstvo zdravotnictví zajišťuje humanitární pomoc poskytováním zdravotnického materiálu, léků nebo zdravotní pomoci nikoliv však finanční. U humanitární pomoci je navíc velmi důležitý čas, kdy je poskytnuta, neboť se většinou jedná o materiály, které jsou nutné k ošetření zraněného obyvatelstva a k odstranění zdravotních následků katastrof anebo vojenských konfliktů.[26]

1.4 Logistické činnosti při zabezpečení krizových situací

Logistika je řízení materiálového, informačního i finančního toku s ohledem na včasné splnění požadavků finálního zákazníka a s ohledem na nutnou tvorbu zisku v celém toku materiálu.[28]

Logistickými činnosti jsou:

- Zákaznický servis.
- Analýza (prognózování – plánování) poptávky.
- Logistická komunikace.
- Vyřizování objednávek.

- Pořizování/nákup.
- Balení.
- Stanovení místa výroby nebo kompletace a skladování.
- Doprava a přeprava.
- Skladování.
- Řízení stavu zásob.
- Manipulace s materiálem.
- Zpětná logistika.
- Podpora servisu a náhradní díly.
- Manipulace s vráceným zbožím.

1.5 Role Armády České republiky

Síly a prostředky Armády České republiky (dále jen „AČR“) k záchranným pracím plní nejen úkoly záchranné, ale i humanitární a to zejména z pohledu civilní ochrany, především pak v případech vzniku živelních pohrom a velkých průmyslových havárií a k plnění úkolů Policie ČR. Podmínky a zásady nasazení těchto sil a prostředků upravuje Směrnice náčelníka Generálního štábu AČR k nasazení sil a prostředků AČR v součinnosti se složkami IZS.[14,15,18]

Tato směrnice vychází z ustanovení několika platných právních předpisů a rozpracovává i opatření, která vyplývají z Rámcové smlouvy mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem obrany o spolupráci v oblasti IZS a Dohody o plánované pomoci na vyžádání mezi Ministerstvem vnitra – GŘ HZS ČR a Ministerstvem obrany – Generálním štábem AČR.[14]

V případě, že hrozí nebezpečí z prodlení, jsou oprávněni vyžádat síly a prostředky AČR k záchranným pracím Ministerstvo vnitra, hejtmani kraje, primátor hlavního města Prahy a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k pohromě, velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany, řídicí důstojník HZS prostřednictvím příslušných operačních a informačních středisek HZS v souladu s poplachovými plány IZS, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány, u velitelů armádních záchranných praporů, velitele 15. ženijní brigády, velitele krajského vojenského velitelství, velitele vojenského útvaru nebo náčelníka vojenského zařízení, které je nejbližší místu mimořádné události.[14]

1.6 Zásoby pro humanitární pomoc

Pod tímto názvem se většinou vybaví činnost resp. materiální pomoc různých humanitárních organizací nebo vlád jiných států. Tyto zdroje jsou významné, nejsou však jediné. Důležitou funkci při zajištění humanitární pomoci plní i stát.

Jejich základní definice je upřesněna v zákoně č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, který dle účelu rozlišuje hned několik kategorií státních hmotných rezerv. Zásoby pro humanitární pomoc (dále jen „ZHP“) jsou definovány jako vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené.[17,28]

Slouží pro první období po vyhlášení krizového stavu (cca 3 dny) k zajištění nezbytných životních potřeb fyzických osob, které vlivem krizové situace zůstaly bez potřebných věcných prostředků nutných k přežití, nebyly evakuovány a zůstaly v zasaženém místě k ochraně osobního a společného majetku nebo k zamezení vzniku dalších škod na něm.

Podmínkou přitom je, že si v místě svého trvalého pobytu nemohou kvůli následkům krizové situace, jež vedla k vyhlášení krizového stavu, opatřit ty základní druhy zboží, které jsou součástí zásob pro humanitární pomoc.[26]

SSHR zabezpečuje:

- Financování hospodářských opatření pro krizové stavy.
- Pořizování státních hmotných rezerv podle krizových plánů a jejich financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej skladování, ochraňování a kontrolu.
- Použití státních hmotných rezerv za krizových stavů.
- Příjem a poskytování materiální humanitární pomoci podle požadavků MV ČR za krizových stavů.
- Vytváření a udržování nouzových zásob ropy a řešení stavů ropné nouze.

1.7 Členění státních hmotných rezerv

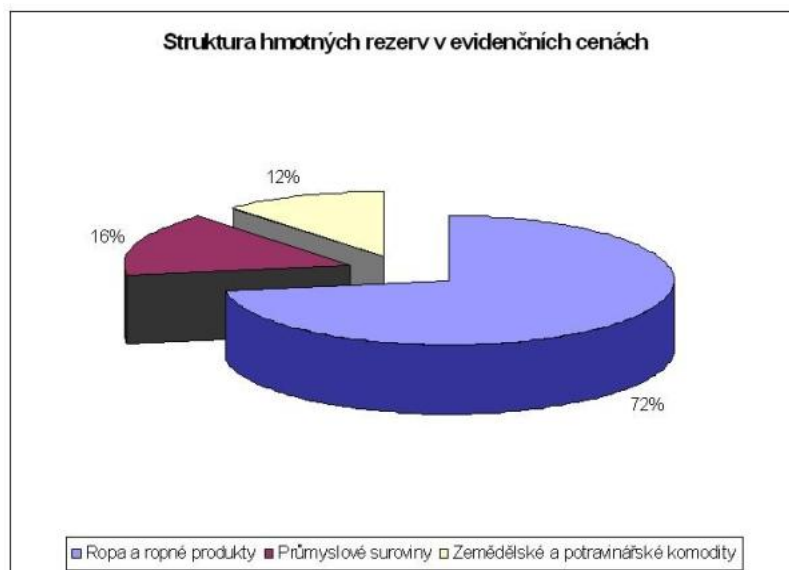
Hmotné rezervy

Tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu (viz Obr. 1.)

Hmotné rezervy se skladují jednak ve vlastních skladových základnách Správy státních hmotných rezerv, jednak na smluvním základě u podnikatelských subjektů v ČR. V této oblasti pak odbor provádí veškerou koncepční a organizační činnost související s rozmisťováním materiálů hmotných rezerv na vlastní skladové základny a externí organizace.[27]

Obr. 1 Struktura hmotných rezerv

Zdroj: Správa státních hmotných rezerv

Prioritním úkolem v oblasti hmotných rezerv je tvorba a udržování strategických nouzových zásob ropy a vybraných ropných produktů v množství a struktuře, která odpovídá požadavkům dle zákona č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy v platném znění, kterým byla do právního řádu ČR převzata směrnice Evropské unie č.1968/414/EHS, později změněná směrnicí č.1998/93/ES obě v konsolidovaném znění Směrnice 67/2006/ES.[28]

Mobilizační rezervy

Jsou tvořeny vybranými základními surovinami, materiály, polotovary, výrobky, stroji a jinými majetkovými hodnotami určenými pro zajišťování mobilizačních dodávek.

Pohotovostní zásoby

Obdobně jako u mobilizačních rezerv pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových

stavů, v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem.

Zásoby pro humanitární pomoc

Obdobně jako u mobilizačních rezerv tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené. Tvorba státních hmotných rezerv je součástí krizových plánů.

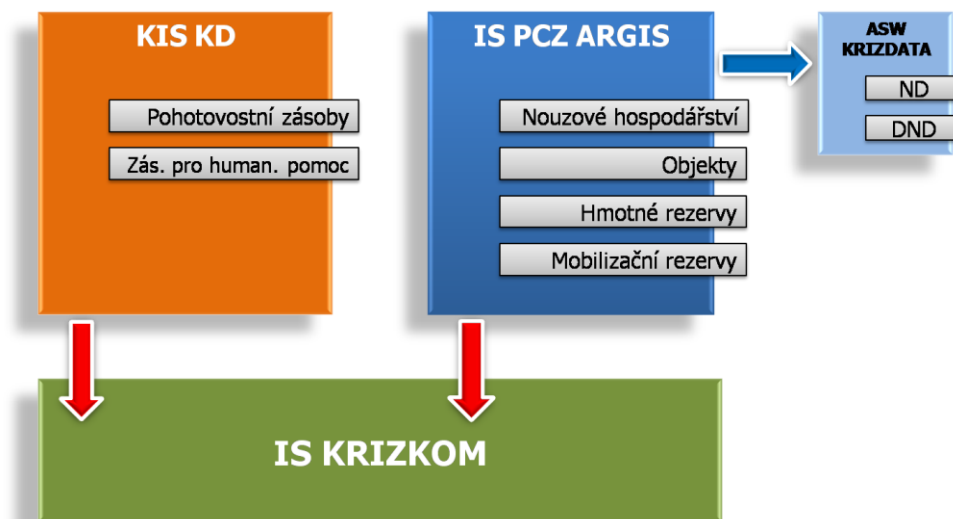
ZHP jsou součástí jednotného systému humanitární pomoci v České republice. Umožňují plnit povinnosti hejtmána či starosty obce s rozšířenou působností stanovené krizovým zákonem (zákonem č. 240/2000 Sb.). Hejtmán či starosta obce s rozšířenou působností tak za stavu nebezpečí organizuje a koordinuje humanitární pomoc, zabezpečuje nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva.[11,28]

1.8 Informační podpora hospodářských opatření pro krizové stavy

Ze znění § 1 odst. 1 zákona č. 97/1993 Sb. vyplývá odpovědnost Správy státních hmotných rezerv za řešení problematiky informační podpory HOPKS, do které patří zejména komplexní zajištění informací o věcných zdrojích potřebných k pokrytí nezbytných dodávek.[27]

Základním cílem SSHR v uvedené oblasti je poskytnout orgánům krizového řízení informační nástroj (viz Obr. 2.) na podporu plánovacích a rozhodovacích procesů v oblasti zajišťování věcných zdrojů pro řešení krizových situací; přitom využít moderní informační technologie s cílem maximálně zjednodušit uživatelský přístup k informacím, minimalizovat náklady na jeho provoz a údržbu a otevřít jej pro komunikaci s dalšími systémy na místní, regionální, státní i mezinárodní úrovni.[22]

Obr. 2 Funkční schéma informačních systémů pro podporu HOPSK

Zdroj: Správa státních hmotných rezerv

1.9 Humanitární pomoc jako součást zahraniční politiky

Poskytování humanitární pomoci je nedílnou součástí zahraniční politiky České republiky. Humanitární pomoc je do zahraničí poskytována podle naléhavosti situace a potřeb postiženého státu, podle možností ekonomiky, disponibilních zdrojů státního rozpočtu, v souladu se zásadami a rezolucemi mezinárodního společenství a s vlastními prioritami a zájmy. Náklady spojené s poskytováním humanitární pomoci do zahraničí jsou hrazeny z příslušné kapitoly státního rozpočtu, spravované Ministerstvem zahraničních věcí.

O uvolnění či přesunu finančních prostředků z této kapitoly státního rozpočtu rozhoduje v závislosti na povaze katastrofy ministr zahraničních věcí, a to do výše 5 mil. Kč. O uvolnění finančních prostředků nad 5 mil. Kč v jednotlivém případě musí rozhodnout vláda.

Formy humanitární pomoci

Z obecného hlediska lze hovořit o následujících formách okamžité humanitární pomoci:

- záchranářská,
- materiální,
- finanční,
- poradenská,
- kombinovaná.

Poskytování humanitární pomoci do zahraničí

Novým právním předpisem, který upravuje rozhodovací pravomoc v otázkách poskytování humanitární pomoci je zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů, který vstoupil v platnost od 1. července 2010. Schválení zákona je jasným signálem, že ČR má v úmyslu věnovat se rozvojové spolupráci a humanitární pomoci dlouhodobě a předvídatelně.[12,23]

V souladu se zákonem č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů, Ministerstvo vnitra poskytuje humanitární pomoc do členských států Evropské unie a jiných států tvořících Evropský hospodářský prostor a rozhoduje o jejím rozsahu a formě.[16,23]

O poskytnutí humanitární pomoci informuje Ministerstvo zahraničních věcí. Podle požadavku Ministerstva vnitra nebo Ministerstva zahraničních věcí pak Správa státních hmotných rezerv vytváří zásoby pro humanitární pomoc do zahraničí. Vytvořené zásoby jsou jako pohotovostní zásoby státních hmotných rezerv umístěny v Národní základně humanitární pomoci ve Zbirohu společně se zásobami vytvořenými samotným Hasičským záchranným sborem ČR. Úkoly Ministerstva vnitra v této oblasti plní Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České

republiky.[2,7]

Zákon:

- jasně odlišuje, definuje rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc;
- v oblasti humanitární pomoci rozděluje kompetence mezi Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem vnitra, sladňuje ji s integrovaným záchranným systémem; stanovuje pravomoci a působnosti všech subjektů;
- právně zakotvuje Českou rozvojovou agenturu (dále jen „ČRA“) jako implementační organizaci české ZRS.

Ministerstvo zahraničních věcí pravidelně informuje vládu o jejich čerpání.

1.10 Činnost Evropské unie v oblasti humanitární pomoci

Evropská komise pro humanitární pomoc (dále jen „ECHO“)

Organizací humanitárních operací EU je pověřeno generální ředitelství Evropské komise pro humanitární pomoc, známé pod zkratkou ECHO. Činnosti útvaru ECHO odrážejí nárůst vážných krizí ve světě a vůli EU hrát vedoucí úlohu při poskytování nezbytného vybavení a odborné pomoci jejich obětem. Jeho průměrný roční rozpočet za poslední roky činil okolo 700 milionů eur a jeho nejdůležitějším úkolem je zachraňovat životy, snižovat strádání a chránit integritu a důstojnost dotčených osob.

Okamžitá pomoc obvykle zahrnuje poskytnutí stanů, přikrývek a dalších základních potřeb, jako jsou potraviny, léky, lékařská zařízení, zařízení na čištění vody a paliva. Útvar ECHO také financuje týmy lékařů, experty na odstraňování min, dopravu a logistickou podporu. Od roku 1992 působil už ve více než 100 zemích.[2]

Mezinárodní úsilí

EU a ECHO samy nemohou mobilizovat nezbytné zdroje k poskytování okamžité humanitární pomoci, k nasazování záchranných týmů, budování polních nemocnic a zřizování nouzových komunikačních systémů. Útvar ECHO proto tyto operace

financuje a koordinuje, avšak při dodávkách potravin a přístrojů a při provádění programů okamžité pomoci se spoléhá na své partnery – nevládní organizace, odborné agentury OSN a Mezinárodní červený kříž.

Humanitární pomoc EU sestává ze tří hlavních součástí: okamžité pomoci, potravinové pomoci a pomoci uprchlíkům z oblastí zasažených konfliktem a osobám vysídleným v zemích či regionech postižených válkou.

Okamžitá pomoc se poskytuje ve formě hotovosti na nákup základních potřeb, jako jsou léky, potraviny a přístřeší, nebo na financování rekonstrukčních prací po přírodní pohromě. Tato pomoc musí být rychlá a pružná.

Potravinová pomoc má dvě formy. Zaprvé EU přispívá k zabezpečování pravidelných dodávek potravin regionům postiženým hladomorem nebo suchem do doby, než bude obnovena běžná produkce. Zadruhé poskytuje okamžitou potravinovou pomoc v situacích, kdy v důsledku neočekávaných přírodních pohrom či katastrof způsobených člověkem nastane náhlý nedostatek potravin.

Evropská unie a její členské státy poskytují pomoc uprchlíkům vyhnáným ze svých zemí a osobám vysídleným ve svých zemích či regionech. Pomoc EU jim pomáhá překonat kritické období, než se budou moci vrátit do svých domovů nebo se usadit v nové zemi.[1,2]

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZA

Cílem práce je zhodnotit současný stav, zpracovat podklady a porovnat výsledky z vlastního sběru dat, posoudit a porovnat situaci s jinými státy. Na základě zjištěných výsledků vypracovat metodickou příručku pro logistické zajištění humanitární pomoci s využitím u územních samosprávných celků.

Práce vychází z hypotézy, že logistické zajištění humanitární pomoci pro postižené obyvatelstvo je dobře organizované a dostatečné.

3 METODIKA

Metodika mé práce se opírala především o shromáždění dostatečného množství aktuálních, teoretických informací získaných z odborné literatury a internetových pramenů.

Při zpracování bakalářské práce byla využita metoda analýzy dostupných informací na základě znalostí a zkušeností osob, získané při průběhu odborné praxe na operačním a informačním středisku HZS hlavního města Prahy vedeném panem mjr. Ing. Jiřím Jíchou. Na jeho doporučení jsem dále získala informace od příslušníků tzv. USAR odřadu pod vedením npor. Mgr. Pavla Hoška velitele týmu A, který se zabývá poskytováním a zajišťováním humanitární pomoci u nás i v zahraničí. Měla jsem i možnost nahlédnout do interních záznamů a statistik (které mi však z interních důvodů nebyly umožněny zveřejnit). Z jejich výsledků jsem mohla posoudit a porovnat situaci s jinými státy a v upravené podobě je zahrnout a částečně přenést do své práce. Dále pak analýza dostupných informací a zkušeností, které mi poskytli Josef Koláček (koordinátor humanitární pomoci) za Občanské sdružení ADRA a Michal Skirbuckij (velitel humanitární jednotky) Úřadu Českého červeného kříže. Další oblastí pro analýzu dostupných informací a zkušeností byla skupina zaměstnanců pracujících ve veřejné správě zabývajících se krizovým řízením. Na doporučení zástupců z Magistrátu hlavního města Prahy jsem se zaměřila na 3 obvody (městské části), které mají největší zkušenosti s mimořádnými událostmi a jimi jsou:

- Městská část Praha 8, starosta obce a pan Jiří Novotný pracující v oboru krizového řízení na pozici krizový manažer;
- Městská část Praha 9, Ing. Alexander Dellamaria pracující v oboru krizového řízení na pozici krizového manažera;
- Městská část Praha 1, zaměstnanec úřadu v oboru krizového řízení, který si nepřál být zveřejněn.

Dále byla využita metoda sběru dat formou řízeného rozhovoru s pracovníky z výše uvedených oblastí a také s lidmi, (konkrétně 2 anonymní osoby), které zažili mimořádnou událost z vlastní zkušenosti.

Při hodnocení dané problematiky a pro ucelený pohled na věc bylo nutné použít zákonné normy platné v České republice, mezi jinými zákony, vyhlášky, rámcové dohody o spolupráci, dohody o plánované pomoci na vyžádání a realizační dohody.

Na základě shromážděných dostupných informací byl vytvořen Návrh metodické příručky logistického zajištění humanitární pomoci s využitím u územních samosprávných celků (viz Příloha 1).

4 VÝSLEDKY

Humanitární pomoc

je určena k uspokojování základních životních potřeb obyvatelstva a k obnově území postižených mimořádnou událostí formou věcných nebo finančních prostředků, služeb nebo speciálních prací. Je poskytována bezplatně kýmkoliv, tj. orgány státní správy a samosprávy, právníckými osobami, podnikajícími fyzickými osobami, nevládními organizacemi, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů, skupinami osob a jednotlivci, a to na základě výzev nebo z vlastní iniciativy formou nabídek.

4.1 Výzkum

Pro dosažení cíle mé práce a k potvrzení či vyvrácení hypotézy jsem vypracovala 8 jednoduchých otázek a položila je respondentům, se kterými jsem se během tvorby práce setkala.

Níže uvedené otázky byly položeny lidem, kteří se touto problematikou zabývají a jimi jsou:

- Pracovník Magistrátu hl. m. Prahy zabývající se krizovým řízením.
- Pracovník MÚ Prahy 1, obor krizový management.
- Pracovníci MÚ Prahy 8, odbor krizového řízení.
- Krizový manažer MÚ Prahy 9.
- Příslušníci HZS hl. m. Prahy. 2 osoby, stálý řídicí důstojník směny A, ředitel oddělení krajského operačního a informačního střediska. Někteří z kontaktních osob humanitárních organizací a občanských sdružení konkrétně z Občanského sdružení ADRA – Josef Koláček - koordinátor humanitární pomoci a Úřadu Českého červeného kříže – Michal Skirbuckij - velitel humanitární jednotky.
- 2 anonymní osoby, které mimořádnou událost zažili z vlastní zkušenosti

a humanitární pomoc přijali.

Položené otázky:

- 1) Jaká je v současné době organizace logistického zabezpečení humanitární pomoci?
- 2) Jaké jsou vaše vlastní zkušenosti při organizování logistického zajištění humanitární pomoci (z praxe při vzniku a řešení mimořádné události)?
- 3) Co byste v organizaci logistického zabezpečení změnili nebo doplnili?
- 4) Shledáváte nějaké rezervy v organizování logistického zabezpečení humanitární pomoci?
- 5) Myslíte si, že je logistické zabezpečení humanitární pomoci dobře organizované?
- 6) Je podle Vás a Vašich zkušeností logistické zabezpečení humanitární pomoci dostatečné?
- 7) Shledali jste se ve své praxi s nějakým nedostatkem při logistickém zajištění humanitární pomoci a jakým?
- 8) Máte nějaká doporučení jak logistické zabezpečení humanitární pomoci zlepšit?

Odpovědi na tyto otázky nebyly a nemohly být stejné, ani jednoznačně zodpovězené. Každý dotazovaný má na tuto problematiku odlišný názor a různé zkušenosti.

I přesto mi ve zpracování a výsledcích byly velkým přínosem a pomohly mi k objasnění hypotézy a k došlému závěru.

Nutno podotknout, že převážně v otázkách č. 2, 3, 4, 5, 7, a 8 se mi dostalo podobných odpovědí a z toho tedy vyplývá že:

Otázka č. 1 – odpověď: „Po zkušenostech z předchozích let, zejména při povodních jsme se poučili a snažili se organizaci logistiky zlepšit a urychlit. Takže bych řekl, z mého pohledu, že máme v současné době dobrou organizaci logistiky za městskou část“ (Jiří Novotný, pracovník krizového řízení MÚ Prahy 8, Ing. Alexander Dellamario pracovník krizového řízení MÚ Prahy 9).

„Nemám pochybnosti o dobré organizaci logistiky při řešení mimořádné události, či za krizového stavu“ (pracovník Magistrátu hl. m. Prahy v oboru krizového řízení, pracovník MÚ Prahy 1 – krizový management).

„Myslím si, že organizace logistiky funguje dobře“ (npor. Mgr. Pavel Hošek stálý řídící důstojník směny A HZS hl. m. Prahy).

„Z našeho pohledu nevidím žádný problém v organizaci zabezpečení humanitární pomoci, máme již mnoho zkušeností s poskytováním humanitární pomoci. Takže za nás je organizace dobrá“ Josef Koláček – koordinátor humanitární pomoci Občanské sdružení ADRA, Michal Skribuckij velitel humanitární jednotky Úřad Českého Červeného kříže).

„Nemohu posoudit, nevím, co je dobře organizovaná logistika, myslím, že vše bylo tak, jak mělo“ (jeden z respondentů, který zažil mimořádnou událost).

Otázka č. 2 – odpověď:

Zkušenosti jsou velmi dobré a to díky dobré organizaci a různým dobrovolným dárcům a občanským organizacím a samozřejmě i díky sdělovacím prostředkům. Např. při shromažďování a rozvozu humanitární pomoci dobrovolníky i dobrovolnými záchranáři. (Jiří Novotný – pracovník krizového řízení MÚ Prahy 8).

Otázka č. 3 – odpověď:

Větší provázanost složek IZS a napojení na firmy v MČ a jejich motivovanost v této problematice. Zřizování skladů humanitární pomoci přímo v obci a plánovanou

koordinací při rychlém rozdělování těchto prostředků. (mjr. Ing. Jiří Jícha – ředitel oddělení krajského operačního a informačního střediska).

Otázka č. 4 – odpověď:

Rezervy tu samozřejmě jsou, ale záleží na ochotě zástupců obce na uvolnění finančních prostředků pro tyto účely. (Ing. Alexander Dellamario – pracovník krizového řízení MÚ Prahy 9).

Otázka č. 5 - odpověď:

Jsem o tom přesvědčen, ale vždy záleží na konkrétních osobách, které mají zkušenosti s MU! Protože sebe lepší plán může selhat a záleží na konkrétním jedinci, jak se s věcí vyrovná! Zkušenosti jsou nenahraditelné! (Jiří Novotný – pracovník krizového řízení MÚ Prahy 8).

Otázka č. 6 - odpověď:

„To je těžká otázka, já osobně jsem přesvědčen, že ano. Vždy se podařilo sehnat vše, co bylo potřeba“ (pracovník Magistrátu hl. m. Prahy, pracovník MÚ Prahy 1).

„Nejsem o tom zcela přesvědčen, stále jsou rezervy, upustilo se od skladů humanitární pomoci, nejsou finanční prostředky na tuto problematiku“ (Jiří Novotný – pracovník krizového řízení MÚ Prahy 8, Ing. Alexander Dellamario pracovník krizového řízení MÚ Prahy 9).

„Ano je, díky nové materiální základně humanitární pomoci, kde se dají zásoby skladovat a expedovat kam je zrovna zapotřebí“ (npor. Mgr. Pavel Hošek – stálý řídicí důstojník směny A HZS hl. m. Prahy).

„Ne, stále všude chybí finanční prostředky“ (Josef Koláček – koordinátor humanitární pomoci Občanského sdružení ADRA, Michal Skribuckij velitel humanitární jednotky - Úřad Českého červeného kříže).

„ Ano z mého pohledu, když to vezmu zpětně, tak až na nějaké časové zpoždění či

technické závady bylo všeho dostatek“ (osoby, které zažily mimořádnou událost).

Otázka č. 7 – odpověď:

Nedostatky se vyskytnou vždycky a všude, lidé budou vždycky nespokojení. Jedná se konkrétně o včasné a rovnoměrné umístění humanitární pomoci, jejich rychlá příprava a rozvoz. Jde o čas! (Ing. Alexander Dellamario pracovník krizového řízení MÚ Prahy 9, Jiří Novotný pracovník krizového řízení MÚ Prahy 8).

Otázka č. 8 – odpověď:

Pořád je co zlepšovat, zejména přípravu prostor, logistického zabezpečení, budování skladů, humanitární pomoci, přípravu řidičů, techniky, školení, přípravu typových plánů. Hlavně si všichni musí uvědomit, že když se nic neděje, tak neusnout na vavřínech a přestat se o tento problém zajímat! Vždycky se to vymstí a člověk je nemile překvapen!! A co do budoucna? Jsme v klimatickém období ještě minimálně 30 let, kdy bude nejen voda stálý problém!!! (Pracovník Magistrátu hl. m. Prahy v oboru krizového řízení, npor. Mgr. Pavel Hošek – stálý řídicí důstojník směny A HZS hl. m. Prahy).

Přehled odpovědí na položené otázky je uveden v tabulce 1.

Tabulka 1: Souhrn odpovědí na otázky

Otázky	Magistrát hl. m. Prahy	MÚ Prahy1	MÚ Prahy 8	MÚ Prahy 9	HZS hl. m. Prahy	ADRA ÚČČK	Anonymní respondenti
1.	Dobrá	Dobrá	Dobrá	Dobrá	Dobrá	Dobrá	Neví
2.	Dobré	Dobré	Dobré	Dobré	Dobré	Dobré	Žádné
3.	Zvýšit provázanost složek IZS	Plánovaná koordinace při rozdělování prostředků	Zřízení skladu ZHP přímo v obci	Napojení na firmy v městské části	Zřízení skladu ZHP	Větší provázanost a koordinace	Zřízení skladu V obci
4.	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Neví
5.	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
6.	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano
7.	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
8.	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Neví

Zdroj: Vlastní výzkum

Z výsledku výzkumu vyplývá, že je logistické zajištění humanitární pomoci dobře organizované a dostatečné.

4.2 Zjištěné množství zásob humanitární pomoci

- 9 000 ks humanitárních balíčků,
- 20 000 ks přikrývek,
- 1 500 ks spacích pytlů.

Humanitární balíček

- Speciálně vyvinutý Správou státních hmotných rezerv pro zajištění potřeb osob vážně materiálně postižených za krizových stavů.
- Jakost všech komponentů je kontrolována Úřadem pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti.
- Výroba, skladování a výdej splňují podmínky stanovené zákonem č. 79/1997 Sb. o léčivech. Distribuce může být prováděna přímo postiženým osobám.
- Expirační doba: 60 měsíců.

Složení humanitárního balíčku

- zdravotní sada,
- hygienická sada,
- sada na vaření,
- osobní bezpečnostní sada.

Zdravotní sada

Tabulka 2: Obsah zdravotnické sady

Zdravotní sada – zdravotní materiál	množství
Panadol - léčivý přípravek proti bolesti	10 tabl.
Loperon - léčivý přípravek proti průjmům	10 tabl.
Ajatin 50 ml- tinktura k zevní dezinfekci	1 ks
Náplast dělená 6 x 2 mm	10 ks
Šátek trojčipý	1 ks
Gáza sterilní 7,5 x 7,5 cm	2 ks
Rukavice nesterilní	1 pár
Zavírací špendlík	2 ks
Klickbox - plastová krabička 180 x 130 x 60 mm	1 ks

Zdroj: Správa státních hmotných rezerv

Sada na přípravu pitné vody

Aqua steril (obsahuje 5 náplní = možnost přípravy 5 x 2 l pitné vody)

Poznámka: Pro přípravu pitné vody lze použít obalovou krabici humanitárního balíčku, její obsah je 6,6 litrů.

Hygienická sada

Tabulka 3: Obsah hygienické sady

Hygienická sada – materiál	množství
Mýdlo antibakteriální 100g	1 ks
Toaletní papír	1 ks
Rukavice nesterilní	1 pár
Ubrousek hygienický osvěžující	3 ks
Gumičky	3 ks
Tužka	1 ks

Zdroj: Správa státních hmotných rezerv

Sada na vaření

Tabulka 4: Obsah sady na vaření

Sada na vaření - materiál	množství
Vařič na tuhý líh	1 ks
Tuhý líh	12 ks
Hrnek	1 ks
Zápalky	1 ks
Svíčka kelímek	1 ks
Příbor plastový	2 ks

Zdroj: Správa státních hmotných rezerv

Osobní bezpečnostní sada

Tabulka 5: Obsah bezpečnostní sady

Osobní bezpečnostní sada – materiál	množství
Izotermická záchranná folie	1 ks
Pitná voda 125 ml	4 ks
Pláštěnka	1 ks
Tužka	1 ks
Poznámkový blok	1 ks
Píšťalka	1 ks
Provázek(2 m)	1 ks

Zdroj: Správa státních hmotných rezerv

Doplňkový materiál

Tabulka 6: Obsah doplňkového materiálu

Doplňkový materiál	množství
Sáček z PE	3 ks
Klipový sáček z PE	1 ks
Sáček na kontaminované potraviny	1 ks
Seznam komponentu v balíčku	1 ks

Zdroj: Správa státních hmotných rezerv

4.3 Nasazení Armády České republiky

Vyžádané síly a prostředky AČR zabezpečují především ženíjní prapory. K bezprostřednímu nasazení stanovených sil a prostředků v souladu s poplachovými plány, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány je možno vyslat výjezdovou záchrannou jednotku a techniku, záchranný a vyprošťovací odřad a techniku na vyžádání.

Síly a prostředky vojenských zařízení vyčleněné do ostatních složek IZS se vyžadují v souladu s poplachovými plány IZS krajů, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány u Společného operačního centra Ministerstva obrany prostřednictvím Operačního a informačního střediska Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

Nasazení sil a prostředků vojenských útvarů, vojenských zařízení a vojenských záchranných útvarů Armády ČR bude realizováno pouze v případě, že neohrozí plnění základního úkolu stanoveného ozbrojeným silám v § 9 zákona č. 219/1999 Sb. Základním úkolem ozbrojených sil je připravenost ČR k obraně a bránit ji proti vnějšímu napadení a také plnit úkoly vyplývající z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.

Nasazení dalších sil a prostředků Armády České republiky

Jestliže se ukáže, že síly a prostředky nasazených vojenských záchranných útvarů a vojenských zařízení vyčleněných do ostatních složek IZS k plnění požadovaných úkolů nedostačují, řeší požadavky hejtmanů krajů, primátora hlavního města Prahy a starostů obcí na nasazení dalších potřebných sil a prostředků předané prostřednictvím Operačního a informačního střediska GŘ HZS náčelník Generálního štábu prostřednictvím společného operačního centra Ministerstva obrany. Při mimořádných událostech většího rozsahu, tzn. kraj a více se řeší nasazení vojenských útvarů a zařízení podle zákonů č. 239/2000 Sb., a č. 219/1999 Sb., pouze centrálně na základě nařízení náčelníka Generálního štábu Armády České republiky.

V případě zasažení většího území České republiky mimořádnou událostí, rozhoduje o nasazení Armády ČR vláda na návrh ministra vnitra.

Vojenskou techniku s nezbytně nutnou obsluhou lze použít i v jiných závažných situacích ohrožujících život, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, kdy příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy, právnické osoby, požární ochrana nebo vojenské záchranné útvary nemají potřebnou techniku k odstranění takového ohrožení.

Použití vojenské techniky s nezbytně nutnou obsluhou mohou vyžadovat v těchto případech příslušní vedoucí správních úřadů, orgánů územní samosprávy, právnických osob nebo požární ochrany u náčelníka Generálního štábu. Náčelník Generálního štábu o použití vojenské techniky informuje ministra, který následně informuje vládu.[21]

Možné úkoly použití dalších jednotek Armády ČR, konkrétně ženijního vojska, které disponuje potřebnými specialisty a technikou vychází z Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky a samozřejmě již uvedených zákonů č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a č. 239/2000 Sb., o IZS. Toto použití vojsk při nevojenských ohroženích a činnostech se zdá být i v budoucnu nezbytné. Je třeba také zdůraznit, že právě ženijní vojsko AČR svým výcvikem, odbornou připraveností, speciální technikou a ženijními prostředky má dobré předpoklady pro efektivní použití a nasazení při záchraně lidí, materiálních hodnot a obnově infrastruktury.[12]

Odborný výcvik ženijních specialistů obsahuje řadu prvků a činností, na které jsou připravovány také záchranné útvary AČR.[5]

V případě nevojenských hrozeb lze hovořit u těchto jednotek především o podpůrných operacích při živelních pohromách, průmyslových haváriích a humanitárních akcích, kde se soustřeďují na ženijní průzkum, záchranné, vyprošťovací a prvořadé likvidační práce v postižených oblastech a dále ženijním

zabezpečením činnosti složek IZS, vlastního útvaru (odřadu), obnovu infrastruktury, odstraňování následků mimořádných událostí a asistenční činnost.[5]

Nelze také zapomenout na vojenské zdravotnictví, tedy konkrétně na šest vojenských polních nemocnic, které jsou postupně vybavovány nejšpičkovějším zdravotnickým zařízením, a jsou schopné provozu za extrémních podmínek, přičemž jejich práce je vysoce ceněna a je na velmi dobré profesionální úrovni.[3]

Materiální základna humanitární pomoci

Každá samostatná záchranná rota má k dispozici základnu humanitární pomoci (dále jen „MZHP“), kterou je schopna rozvinout do 24 hodin od vyžádání. Kapacita takovéto základny je pro 450 osob.

MZHP slouží k zabezpečení základních životních potřeb postiženému obyvatelstvu jako je ubytování, ošacení a stravování na nezbytně nutnou dobu. Vzhledem k tomu, že tato zařízení slouží jako provizorium, jsou z nich osoby postupně odesílány do stacionárních humanitárních zařízení. MZHP se využívají při živelních pohromách a lze je využít i pro dočasné umístění uprchlíků. V případě válečného konfliktu je možné materiál těchto základen poskytnout jako prostředky pro vybavení úkrytů pro obyvatelstvo.[3, 15, 25]

Vývoz materiálu k rozvinutí materiální základny humanitární pomoci je plánován do 360 minut od obdržení požadavku, přičemž na výstavbu a zabezpečení provozu po přesunu na místo se plánuje 12 hodin. Veškerý materiál potřebný k rozvinutí základny je zabezpečován silami a prostředky samostatné záchranné roty, pouze potraviny pro přípravu stravy zabezpečuje ten, kdo si pomoc vyžádal. Provoz základny zpravidla zabezpečují osoby zmocněné hejtmanem, starostou obce s rozšířenou působností k převzetí základny.

Stanový tábor, který je součástí materiální základny humanitární pomoci je členěn na:

- přijímací středisko (zabezpečuje lékařské prohlídky, převlečení a hygienu),
- zdravotnické středisko (vyšetření nemocných, léčení),
- prostor pro ubytování (oddělené),
- prostor pro osobní hygienu,
- stravovací středisko (příprava a konzumace stravy),
- prostor pro zabezpečení personálu (sklady, zdrojové agregáty).

Osobní hygiena, stravování a ubytování je zabezpečeno polním způsobem. K MZHP je nutná minimálně jedna přístupová komunikace, která je zpevněná a umožní tak přísun materiálu a jeho vyložení vysokozdviznými vozíky. To zabezpečí včasné vyložení materiálu a zahájení budování jednotlivých stanovišť.

Působnost Armády České republiky

15. ženijní brigáda má předurčená a vymezená teritoria pro svou působnost a následující grafická mapa uvádí dislokace jednotlivých ženijních praporů a jejich regionální (územní) působnost ke krajům v rámci České republiky.

Obr. 3 Působnost ženijních praporů a samostatných záchranných rot

Zdroj: AČR - Rozmístění ženijních praporů a jejich regionální působnost

4.4 Humanitární organizace a občanská sdružení

Jsou nedílnou součástí logistiky při zajišťování humanitární pomoci pro postižené obyvatelstvo.

Na základě výzkumu bylo zjištěno, že je ve velké míře využívána dobrovolnická pomoc humanitárních organizací a občanských sdružení. Díky jejich nabídkám pomoci a aktivitám, kterými se zabývají, jsou nejbližší k uspokojení potřeb lidí zasažených mimořádnou událostí. Je to např. pomoc materiální, dobrovolnická, psychosociální nebo také finanční. Materiální pomoc se zaměřuje na poskytnutí pomůcek pro úklid následků povodně. Jsou to např. čisticí prostředky (savo, jar, mýdlo atd.), náradí (vědro, hadry, lopaty, košťata) ochranné pomůcky (rukavice, pláštěnky, desinfekce) a také v případě potřeby trvanlivé potraviny. Další výhodou je také půjčování horkovzdušných nebo kondenzačních vysoušečů, které slouží k vysoušení zdiva.

Dobrovolnictví je jednou z nejvýznamnějších oblastí pomoci nejen osobám postiženým povodněmi. Dobrovolnická pomoc je zaměřená zejména na odklizení škod, které způsobila povodeň, - tj. vyklizení nábytku, odklizení naplavenin, úklidové práce, otłoukání omítek, ale dobrovolníci mohou pomoci také při zjišťování potřeb obyvatel, distribuci materiální pomoci nebo letáků nebo při organizaci práce v dané obci.

Obyvatele zasažené mimořádnou událostí potřebují podpořit také psychicky.

V případě potřeby je mohou navštěvovat proškolení dobrovolníci z komunitního intervenčního týmu, které jsou rozmístěny v různých částech České republiky. Tito dobrovolníci mohou nabídnout rozhovor a podporu při zvládnání důsledků mimořádné události, poradenství nebo jeho zprostředkování nebo zprostředkování dalších kontaktů.

Seznam s kontakty a přehledem činností humanitárních organizací a občanských sdružení přikládám pro jeho objem v příloze 2.

4.5 Typy poskytovaných pomocí do zahraničí

Česká republika již několik let poskytuje na základě výše uvedených předpisů následující typy pomocí do zahraničí:

- záchranářskou,
- materiální,
- finanční,
- poradenskou,
- kombinovanou pomoc do zahraničí.

ČR poskytuje do zahraničí humanitární pomoc na bilaterální úrovni nebo prostřednictvím mezinárodních organizací. Kontaktním místem České republiky pro mezinárodní organizace a jejich operační centra, jako jsou EU-MIC, NATO-EADRCC, MAAE, UN-OCHA atd., je operační a informační středisko MV-generálního ředitelství HZS ČR.[13]

V případě jakékoliv mimořádné události, kdy postižený stát požádá o pomoc prostřednictvím příslušné mezinárodní organizace nebo prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v postiženém státu, je tato informace přijata na operačním a informačním středisku MV-generálního ředitelství HZS ČR, které v dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí připraví návrh na poskytnutí pomoci. Dále operační a informační středisko MV-generálního ředitelství HZS ČR s mezinárodní organizací aktivně spolupracuje při přípravě, koordinaci a realizaci humanitární pomoci.[24]

MV-generální ředitelství HZS ČR v průběhu realizace poskytování humanitární pomoci stále spolupracuje s Ministerstvem zahraničních věcí, které zajišťuje např. komunikaci se zastupitelským úřadem, informace z postiženého státu, víza pro členy záchranné jednotky (dále jen "odřadu") nebo víza pro doprovod materiální humanitární pomoci. Dále Ministerstvo zahraničních věcí zajišťuje protokolární předání humanitární pomoci.

4.5.1 Poskytnutí humanitární pomoci do zahraničí

Poskytnutí humanitární pomoci do zahraničí je také politickým rozhodnutím ČR, poskytuje se vzhledem k politické situaci ve světě a vzhledem ke vztahu ČR a postiženého státu.

Záchranářská humanitární pomoc do zahraničí

V rámci záchranářské humanitární pomoci do zahraničí jsou připraveny speciální typy odřadů. Odřady jsou vždy složeny tak, aby odpovídaly potřebám v místě mimořádné události (požární odřad, povodňový odřad, USAR odřad,...). Členy odřadu jsou hlavně příslušníci HZS ČR a dále mohou být součástí odřadu také příslušníci kynologických brigád, SÚJCHBO, SÚRO, Policie ČR, apod.

Zásady pro vytváření odřadů pro poskytování pomoci mezi kraji v rámci ČR a při zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací jsou stanoveny pokynem generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra.

Materiální humanitární pomoc do zahraničí

Materiální humanitární pomoc do zahraničí je poskytována na základě konkrétní žádosti postiženého státu, která je následně českou stranou zvážena a humanitární pomoc je případně Českou republikou poskytnuta. O materiální humanitární pomoci také rozhoduje Ministerstvo vnitra v dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí.[26]

Finanční humanitární pomoc do zahraničí

O poskytnutí finanční humanitární pomoci do zahraničí rozhoduje Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR. Pomoc je většinou poskytována prostřednictvím mezinárodních organizací nebo přímo na bankovní konto určené postiženým státem.

4.5.2 Přes hraniční spolupráce

ČR má uzavřeny mezivládní dvoustranné dohody o spolupráci a pomoci při katastrofách, živelních pohromách a jiných mimořádných událostech se všemi sousedními zeměmi a s Maďarskem, což umožňuje záchranným jednotkám v případě mimořádné události překračovat státní hranici ve zjednodušeném režimu.

V rámci přes hraniční spolupráce jednotky příslušného územního celku (HZS kraje) zasahují na území příslušného územního celku sousedního státu na základě uvedených dohod. Žádost o pomoc si předávají operační střediska příslušných územních celků, na české straně je to KOPIS HZS kraje. Veškeré zásahy na území druhého státu se následně ohlásí na OPIS MV-generálního ředitelství HZS ČR. Tyto dohody dále upravují např. společná školení, cvičení, vzájemnou výměnu informací, používání radiostanic, náhrady vzniklých škod, použití letadel, atd.

Poskytnutí humanitární pomoci Maďarsku, Slovensku a Polsku.

Maďarsko

Na základě žádosti Maďarska Evropské Unii o humanitární pomoc po povodních v květnu 2010 nabídla Česká republika humanitární pomoc ve formě celkem 100 000 ks protipovodňových pytlů. Nabídka byla maďarskou stranou 27. 05. 2010 akceptována, a dne 28. 05. 2010 byl vypraven konvoj s humanitární pomocí, který se skládal z příslušníků HZS Moravskoslezského kraje a zaměstnanců MV – GŘ HZS ČR. Základny logistiky Olomouc. Jednotka ještě týž den odpoledne předala protipovodňovou pomoc zástupcům maďarského Disaster Management Relief v Budapešti a vrátila se zpět do České republiky dne 29. 05. 2010 krátce po půlnoci.

Slovensko

Povodňový odřad, složený z příslušníků HZS Moravskoslezského kraje a Záchranného útvaru HZS ČR, byl na základě žádosti Slovenské republiky o pomoc z důvodů katastrofálních povodní vyslán na záchrannou (humanitární) operaci

v katastrálním území obce Trebišov na východním Slovensku. Odřad byl nasazen ve dnech 06. - 10. 06. 2010 v obci Hráň, která byla přímo ohrožena rozlitou řekou Trnávkou, v místech vybudovaného umělého poldru (hráze). Vlivem zvýšené hladiny řeky hrozil částečný sesuv hráze a vysoké bylo i riziko jejího protržení a následného zatopení velké části obce. Odřad v těchto určených místech odčerpával vodu pomocí čerpadel MČS 400 K2/2 a MČS 1500 K2. Rozloha čerpané vodní plochy byla cca 0,5 km² a byl odčerpán cca 1,2m vysoký vodní sloupec v průběhu nasazení 48 hodin. Na základě rozhodnutí místních krizových orgánů bylo čerpání ukončeno.

Polsko

V průběhu měsíce května a června 2010 zasahovalo bezmála 150 hasičů z celkem 4 HZS krajů (HZS Olomouckého kraje, HZS Ústeckého kraje, HZS Středočeského kraje a HZS hl. m. Prahy) a Záchraného útvaru HZS ČR při odstraňování následků katastrofálních povodní, které Polsko zasáhly.

Polsko požádalo o mezinárodní pomoc prostřednictvím Monitorovacího a informačního střediska Evropské komise. Kromě České Republiky poskytly pomoc (ve formě povodňových odřadů) také Francie, Německo, nadnárodní modul EU (Litva, Lotyšsko a Estonsko), Dánsko, Ukrajina a Holandsko.

Jednotlivé české povodňové odřady byly nasazovány na území Polska podle aktuálních potřeb, hasiči odčerpávali vodu v následujících vojvodstvích (v závorce jsou specifikována města nasazení): Slezském (Bieruń, Tychy, Gliwice, Racibórz, Zabrze), Dolnoslezském (Jelcz Laskowice), Svatokřížském (Sandomierz), Podkarpatském (Tarnobrzeg, Mielec, Dymitrów) a Malopolském (Natków).

Humanitární pomoc

Podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, plní Ministerstvo vnitra úkoly v oblasti zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci

do zahraničí v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí. Dále podle § 7 odst. 4 zákona organizuje ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, složkami integrovaného záchranného systému nebo ústředními správními úřady záchrannou a materiální pomoc do zahraničí. Nově podle § 9 zákona č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí Ministerstvo vnitra poskytuje humanitární pomoc do členských států Evropské unie a jiných států tvořící Evropský hospodářský prostor a rozhoduje o jejím rozsahu a formě. [26]

4.5.3 Vysílání odřadů MV-generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky do zahraničí

Uvedení předurčených sil a prostředků do pohotovosti provádí na pokyn řídicího důstojníka operační a informační středisko MV generálního ředitelství HZS ČR po obdržení informace o vzniku závažné mimořádné události v zahraničí nebo při vyžádání pomoci ze zahraničí. Po upřesnění jmenného seznamu zajišťuje řídicí důstojník vydání rozkazu generálního ředitele HZS ČR k povolání příslušníků k pracovní cestě k plnění mimořádných úkolů HZS ČR, kterým se určí velitel odřadu, zařadí do odřadu osoby poskytující pomoc, stanoví cíl a způsob přepravy, místo soustředění, doba odjezdu a další náležitosti.

Svoz příslušníků nebo kynologů na místo soustředění k vyslání odřadu je zajišťován HZS krajů, případně ve spolupráci s Policií ČR na základě rozhodnutí řídicího důstojníka MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Současně s uvedením odřadu do pohotovosti je ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a odborem mezinárodní spolupráce MV zjišťována:

- situace v místě nasazení,
- požadavky na pomoc,
- kontakty na kompetentní orgány postižené země, její zastupitelský úřad v ČR a náš zastupitelský úřad v postižené zemi,

➤ rychlý průjezd tranzitními zeměmi.

Před vysláním je veliteli odřadu předána zúčtovatelná záloha v zahraniční měně potřebná pro zahraniční služební cestu ve smyslu zákona o cestovních náhradách a uzavřeno pojištění. Finanční prostředky v zahraniční měně zajišťuje odbor mezinárodní spolupráce MV ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR.

Při letecké přepravě je třeba s kompetentními orgány postižené země dohodnout návaznou přepravu do místa určení z cílového letiště.

Před odjezdem – odletem jednotky je jednotce přečten ROZKAZ generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR, k povolání příslušníků Hasičského záchranného sboru ČR na služební cestu k poskytnutí humanitární pomoci, který je vydán v souladu s § 136 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o služebním poměru“) a v souladu s § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.[26]

4.5.4 Prostředky pro odřady připravené k okamžitému nasazení

Speciální technické prostředky – záchranné, vyprošťovací a logistické prostředky (viz příloha 3)

Struktura a druhy odřadů USAR (viz příloha 4)

Personální zajištění odřadů (viz příloha 5)

Při mezinárodních záchranných operacích a vysílání humanitární pomoci do zahraničí jsou osoby vysílány na krátkodobé působení v zahraničí (několik dnů nebo max. několik týdnů). Jsou vysílány jako jednotka MV- GŘ HZS ČR nebo jako jednotliví odborníci a v zahraničí plní úkoly, které plní při řešení mimořádných událostí i v ČR.

Pokud je vysílán záchranný odřad, je jádro záchranného odřadu tvořeno příslušníky

HZS ČR. Ostatní (např. příslušníci Policie ČR nebo civilní specialisté) jednotku pouze doplňují podle charakteru konkrétní záchranné operace. Takto nasazení odborníci jsou podřízeni veliteli záchranného odřadu.

Síly a prostředky, případně odborníci, jsou zapojeni do IZS a plní deklarované úkoly na teritoriu ČR. Pouze ti, kteří splňují stanovené předpoklady, jsou vyčleněni pro možné vyslání na mezinárodní záchranné operace. Znamená to tedy, že ve své odbornosti jsou školeni a cvičeni standardním způsobem. Obsahem přípravy je teoretická a praktická příprava a cvičení (prověřovací a taktická). Příprava funguje standardním způsobem podle zákona o IZS.

4.6 Národní základna humanitární pomoci

Na základě získaných informací z praxe, z poznatků a zkušeností lidí zabývajících se logistickým zajištěním humanitární pomoci, či samotného jejího poskytování a přijímání, bylo zjištěno, že doposud ČR chybělo jednotné místo, tzv. centrála. Výsledkem je nově vybudovaná Národní základna humanitární pomoci ve Zbirohu, která se touto „centrálou“ stala a umožnila tak zkvalitnění a rychlost logistiky v této oblasti. [25]

Národní základna humanitární pomoci je využívána za účelem příjmu humanitární pomoci ze zahraničí (přijetí a následná distribuce) a také za účelem organizace záchranné a materiální pomoci u nás i zahraničí, za které je odpovědné Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, složkami integrovaného záchranného systému nebo ústředními správními úřady. [25]

Národní základna humanitární pomoci umožní Hasičskému záchrannému sboru České republiky poskytnutou humanitární pomoc efektivně přijímat, organizovat její urychlené převzetí, rozřídění, uskladnění, skladování po nezbytnou dobu, příprav k expedici a expedici v rámci České republiky nebo do státu Evropské unie či jinam

do světa, kde jí bude zapotřebí.

V minulosti byla vybudována národní síť skladů Hasičského záchranného sboru České republiky rozmístěných po celé republice, která slouží pro zabezpečení potřeb záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva v oblasti skladování věcných prostředků a materiálu. Hasičskému záchrannému sboru České republiky chyběl jeden speciální centrální sklad logistiky pro organizaci příjmu a poskytování materiální pomoci, který by měl kapacitu a vybavení (dopravní prostředky a techniku) pro příjem pomoci ze zahraničí, pro její přepravu a distribuci pomoci do/ze základny nebo na místo určení a ve kterém by bylo možné vytvořit příslušné zásoby pro potřeby pomoci do zahraničí. Řešením bylo právě vybudování Národní základny humanitární pomoci.

Volba místa pro výstavbu základny padla na obec Zbiroh, a to nejen kvůli jeho výhodné poloze u mezinárodně významné dálnice D5 a v blízkosti Prahy. Základnu vlastní a provozuje Hasičský záchranný sbor České republiky a je začleněna do existující struktury základny logistiky.

Základna umožní zdokonalení veřejných služeb v oblasti odstraňování následků krizových událostí zkrácením doby reakce, zvýšením efektivnosti a zlepšenou koordinací příjmu, zrychlením manipulace a distribuce humanitární pomoci.

Financování

Výstavba základny, která byla realizována v rámci stejnojmenného projektu Národní základna humanitární pomoci, byla financována ze státního rozpočtu a strukturálních fondů Evropské unie, konkrétně z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Integrovaného operačního programu. Celkové náklady, které byly v rámci Integrovaného operačního programu na vybudování základny vyčleněny, byly ve výši téměř 85 milionů Kč, přičemž Evropská unie financovala 85 % způsobilých a uznatelných výdajů projektu. Ve skutečnosti bylo ušetřeno 18 % z plánované částky.

Cíl projektu

Bezprostředním cílem projektu bylo vytvoření min. 2 500 m² nových kapacit pro efektivní zajištění poskytování humanitární pomoci a pořízení odpovídající techniky pro manipulaci, přepravu a distribuci humanitární pomoci z nebo do základny nebo na jakékoliv místo určení. Projekt vytvořil potřebnou infrastrukturu pro příjem a poskytování humanitární pomoci, která je garantem urychlení a zdokonalení poskytovaných veřejných služeb v této oblasti v České republice. Zrychlením dodávek humanitární pomoci do zahraničí dochází ke zlepšení vnímání České republiky jako země poskytující včasnou pomoc, čímž může dojít k růstu její prestiže.

Soustředěním materiálu do jednoho skladového prostoru při poskytování pomoci do zahraničí dochází v neposlední řadě k časovým, personálním i finančním úsporám oproti provozu dosud rozdělených, místně a kapacitně nevyhovujících pracovišť a skladů, přičemž nezbytností je odpovídající technika pro dálkovou kontejnerovou dopravu, kterou základna disponuje.

Z dlouhodobého hlediska projekt přispěje také ke zdokonalení systému logistiky v případě mimořádných událostí (efektivnější a rychlejší přijímání a vysílání humanitární pomoci povede ke zkrácení doby reakce na mimořádné události).

Výstavba

Výstavba Národní základny humanitární pomoci byla realizována rekonstrukcí objektu ve skladovém zařízení MV GŘ HZS ČR. Základny logistiky Olomouc v západočeském Zbirohu. Rekonstrukce začala v roce 2009 a byla dokončena v roce 2010. Rekonstruované objekty jsou využívány pro skladování materiálu, pro garážování potřebné techniky a v případě potřeby také jako zázemí pro řidiče a další pracovníky zapojené do procesu příjmu/vysílání pomoci. Ti mohou využívat i zasedací místnosti vybavené veškerou potřebnou technikou, která je potřeba při řešení nenadálých situací.

Národní základna humanitární pomoci je využívána za účelem poskytování

a přijímání humanitární pomoci do/ze zahraničí. Základna je napojena na kapacity Správy státních hmotných rezerv, Ministerstva zdravotnictví aj. a je plně zapojena do logistických kapacit pro poskytování humanitární pomoci dle Mechanismu rozšířené spolupráce v oblasti civilní ochrany v rámci Evropské unie, který představuje společný koordinovaný postup v rámci Evropské unie; či prostřednictvím jiných mechanismů, např. Euro-atlantického centra pro pomoc při katastrofách (EADRCC) při Severoatlantické alianci NATO – či Kanceláře pro koordinaci humanitární pomoci (OCCHA) při Organizaci spojených národů.

4.7 Vyčleněné prostředky na humanitární pomoc

V roce 2010 byly na humanitární pomoc ČR do zahraničí vyčleněny prostředky ve výši 73 mil. Kč. Celkový rozpočet na humanitární pomoc v roce 2010 však činil 89 350 000 Kč. Plánovaná částka byla navýšena o 15 mil. Kč (Usnesením vlády č. 73/2010- mimořádná humanitární pomoc Haiti) a 5 mil. Kč (Usnesením vlády č. 787/2010 – humanitární pomoc Pákistánu).

Česká republika v průběhu roku 2010 poskytla finanční humanitární pomoc do následujících zemí **Evropy, Asie, Afriky a Ameriky**: Polsko, Slovensko, Maďarsko, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Rusko, Afghánistán, Malajsie, Mongolsko, Barma, Pákistán, Írán, Palestina, Zimbabwe, Niger, Čad, Haiti, Chile, Kuba a na projekty **humanitární pomoci v zemích Afrického rohu.**

V následující tabulce je přehled finančních prostředků poskytnutých Českou republikou na humanitární pomoc do zahraničí v roce 2010.

Tabulka 7 Vyčleněné finanční prostředky na humanitární pomoc ČR poskytovanou do zahraničí v roce 2010

Finanční prostředky na humanitární pomoc ČR do zahraničí v roce 2010	Částka v Kč
Finanční prostředky vyčleněné pro rok 2010	73 mil. Kč
Navýšeno pro mimořádnou humanitární pomoc Haiti	o 15 mil. Kč
Navýšeno pro mimořádnou humanitární pomoc Pakistánu	o 5 mil. Kč
Celkový rozpočet na humanitární pomoc ČR poskytnuté do zahraničí	89 350 000 Kč

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve většině případů byla poskytnuta finanční humanitární pomoc (prostřednictvím české nebo mezinárodní nevládní organizace), materiální humanitární pomoc poskytla Česká republika v květnu 2010 Maďarsku a záchranářská humanitární pomoc byla využita ve dvou případech v (Polsku a Slovensku).

Na rok 2011 bylo na poskytování státní humanitární pomoci do zahraničí vyčleněno 73 mil. Kč

V roce 2011 dominovaly humanitární dopady tzv. Arabského jara (zejména konflikt v Libyi a uprchlíci z ní, Jemen, Sýrie) a hladomor v Somálsku s těžkými dopady i na okolní země Afrického rohu zasažené jak suchem, tak přílivem somálských uprchlíků (především Etiopie a Keňa). V obou případech ČR poskytla humanitární pomoc, a to nejen z prostředků humanitárního rozpočtu (2,5 mil. Kč do Libye, 5 mil. Kč na Africký roh), ale i z rezervy rozpočtu v gesci České rozvojové agentury (2 mil.

na humanitární aktivity v Somálském regionu Etiopie) a v gesci MV (3x materiální dodávka zdravotnické techniky do Libye spojená s realizací mimořádné operace).

Vedle Afrického rohu poskytla ČR pomoc také dalším zemím postiženým přírodními katastrofami: Japonsku (zemětřesení), Pákistánu (záplavy + obnova po záplavách z předchozího roku), Turecku (zemětřesení), zemím Západní Afriky (Pobřeží Slonoviny, Burkina Faso – sucha a podvýživa) a zemím jihovýchodní Asie (Filipíny, Kambodža, Thajsko – záplavy). Celkem šlo o 25 mil. Kč, tj. více než třetinu celkového humanitárního rozpočtu.

Na dotační řízení ve prospěch zemí s komplexní krizí (Barma, Dominikánská republika, Etiopie, Srí Lanka) a zemí obnovujících se po katastrofě (Haiti, Pákistán) bylo vynaloženo 27,7 mil. Kč.

V souladu s operační strategií humanitární pomoci na rok 2011 byly rovněž poskytnuty příspěvky na projekty realizované humanitárními agencemi OSN (UNHCR – afghánští uprchlíci v Íránu, UNICEF – Jemen, UNRWA), dále příspěvek na projekty rychlého dopadu v Afghánistánu, na pokračující pomoc v Zimbabwe a na podporu obětem konfliktu v Jižním Súdánu.

Následující tabulka znázorňuje přehled rozvržení rozpočtu poskytnuté humanitární pomoci Českou republikou do zahraničí v roce 2011.

Tabulka 8 Rozvržení rozpočtu humanitární pomoci ČR poskytnuté do zahraničí pro rok 2011

Místo uplatnění humanitární pomoci	Způsob využití	Částka v Kč	Období (čtvrtletí)
Dominikánská republika - Kongo, Etiopie, Barma, Srí Lanka	dotační řízení	16 mil. Kč	I. čtvrtletí
Haiti, Pakistán	dotační řízení	10 mil. Kč	
Afganistán, Barma	příspěvek na projekty	9 mil. Kč	I. – II. čtvrtletí
Sudán, Somálsko, Zimbabwe, aj.	výzvy OSN/ICRC	17 mil. Kč	II. – III. čtvrtletí
Afganistan, Írán, Japonsko, Turecko, Zimbabwe	dobrovolné příspěvky OCHA, UNHCR, UNICEF, UNRWA, WFR	18 mil. Kč	III. – IV. čtvrtletí
Afganistan, Barma, Pakistán, Zimbabwe	DREF/DRR	3 mil. Kč	IV. čtvrtletí
CELKEM		73 mil. Kč	

Zdroj: Vlastní výzkum

Humanitární rozpočet na rok 2011 byl vyčerpán v plné výši a rovnoměrně rozdělen na různé druhy i fáze humanitárních krizí. Na realizaci se podílely nevládní organizace, agencie a fondy OSN, národní asociace i Mezinárodní federace Červeného kříže; třikrát za realizaci HP odpovídaly ZÚ ČR v zahraničí (Islamabád, Kábul, Tokio).

Následující tabulka představuje důvody a množství poskytnutých finančních prostředků na humanitární pomoc poskytnutou Českou republikou do zahraničí.

Tabulka 9 Důvody a množství poskytnutých finančních prostředků na humanitární pomoc ČR do zahraničí

Místo uplatnění humanitární pomoci	Vynaložené finanční prostředky	Důvod pro uplatnění finanční humanitární pomoci
Libye	2, 5 mil. Kč	sucho,
Africký roh	5 mil. Kč	hladomor,
Etiopie	2 mil. Kč	příliv somálských uprchlíků
Japonsko		zemětřesení
Pakistán		záplavy + obnova
Turecko		zemětřesení
Země západní Afriky(Pobřeží slonoviny – Burkina Faso)	25 mil. Kč	sucho, podvýživa
Jihovýchodní Asie(Filipíny, Kambodža, Thajsko)		záplavy
Barma, Dominikánská r., Etiopie, Srí Lanka, Haiti, Pakistán	27,5 mil. Kč	komplexní krize, dotační řízení
	11 mil. Kč	humanitární krize
Celkem	73 mil. Kč	

Zdroj: Vlastní výzkum

Humanitární pomoc ČR v roce 2012 – předběžný výhled

Na humanitární pomoc ČR poskytovanou do zahraničí v roce 2012 byla schválena částka 73 mil. Kč . Česká republika při financování HP nadále usiluje jak o podporu zemí s komplexními humanitárními potřebami, tak zemí zasažených katastrofou velkého rozsahu. Zároveň dle svých možností zohledňuje potřeby návazné pomoci po katastrofách z roku 2011 i potřebu prevence katastrof. V případě ratifikace Úmluvy o potravinové pomoci se ČR pokusí z humanitárního rozpočtu zajistit splnění z ní vyplývajícího závazku na potravinovou pomoc.

Při realizaci humanitární pomoci Česká republika opět usiluje jak o podporu humanitárních projektů českých a zahraničních nevládních organizací,

tak v přiměřeném rozsahu o podporu programů z fondů OSN a Mezinárodního výboru Červeného kříže, Mezinárodní federace Červeného kříže, vždy s přihlédnutím ke komparativním výhodám jednotlivých partnerů, aby byl přínos pro příjemce pomoci co největší při maximálně efektivním vynaložení prostředků.

V rámci všech humanitárních aktivit se ČR výrazněji zaměřuje na komunikační strategii, a to jak pokud jde o prezentaci ČR jako dárce doma i v zahraničí, tak z hlediska obhajoby humanitárního prostoru a zásad pro poskytování humanitární pomoci, včetně mezinárodního humanitárního práva.

5 DISKUZE

Při vyhodnocování a porovnávání dat, zjištěných výsledků jsem nenarazila na jediný problém ve smyslu nedostatku materiálů, či neschopnosti zúčastněných osob zmíněných v mé práci poskytnout mi potřebné informace.

Problém v oblasti logistického zabezpečení humanitární pomoci vidím v nedostatku finančních prostředků a to z důvodu úsporných opatření. Ne jednou jsem se při dotazu na uvolněné finanční prostředky dočkala odpovědi typu „To víte, my máme letos úsporný režim, spíše se věnujeme prevenci kriminality. Částka na humanitární pomoc je malá, spíše symbolická.“

Podle výsledků je logistické zajištění humanitární pomoci dostatečné a dobře organizované i systém poskytování pomoci je kvalitní a to i na mezinárodní (evropské) a v našem měřítku možná i světové úrovni. Toto tvrzení vychází z hodnocení našich účastníků při plnění humanitárních operací v ČR i Evropě. Bude však tomu tak i nadále? Jak si udržíme takovou úroveň a kvalitu, když je třeba další budování humanitárních skladů a udržování kvality již vzniklých zásob humanitární pomoci, sledování jejich expirace, revizí, atd. Vždyť naopak některé obce a městské části musely od skladů humanitární pomoci a jejich zásob upustit a bezplatně je předat některým humanitárním organizacím a jednotkám sborů dobrovolných hasičů. Právní předpisy např. zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), spolu s Koncepcí ochrany obyvatelstva ukládá orgánům státní správy, jak a s čím naložit, stále je však málo finančních prostředků a nedostatek sil k ochraně obyvatelstva.

Smysl vidím v následujícím faktu:

Evropská unie a její orgány se v uplynulých deseti letech začaly zabývat mimo jiné i připraveností na řešení mimořádných událostí a na vzájemnou pomoc jednotlivých států v případě vzniku mimořádných událostí. Tato problematika spadá do působnosti

Generálního ředitelství pro humanitární pomoc a ochranu obyvatelstva.

Pro účely vzájemné pomoci byla vytvořena pracoviště, jako je například MIC (monitorovací a informační centrum) se sídlem v Bruselu nebo informační systém CECIS, jehož prostřednictvím dochází k výměně informací mezi kontaktními body členských států (MV-generální ředitelství HZS ČR) a monitorovacím a informačním střediskem. Vedle těchto nástrojů existují i finanční mechanismy a systém vzdělávacích kurzů. Mechanizmy civilní ochrany EU vycházejí také z již prověřených systémů mezinárodní pomoci poskytované OSN, především organizací OCHA. Systém Mechanismů Evropské unie v oblasti civilní ochrany je postupně rozvíjen a budován, především na základě reálných mimořádných událostí. K zajištění efektivní mezinárodní pomoci je nutné, aby týmy poskytující pomoc byly vybaveny nejen potřebnými prostředky, možností spolupráce, ale také schopny zajistit svoji soběstačnost. V posledních letech bylo definováno několik standardizovaných týmů, tzv. modulů, které mohou jednotlivé členské země zařadit do informačního systému a vyslat na základě požadavku do postižené země. Jde například o moduly USAR (záchrana ve zřícených budovách), CBRN (detekce nebezpečných chemických, biologických, radioaktivních a nukleárních látek).

6 ZÁVĚR

Během shromažďování informací a podkladů pro tuto bakalářskou práci jsem prostudovala a přečetla řadu aktuálních a konkrétních materiálů, které mají co dočinění s danou problematikou na téma logistické zajištění humanitární pomoci. Musím však konstatovat, že pro mě osobně bylo největším přínosem k vytvoření této práce a vůbec k přiblížení se tomuto tématu fakt, že jsem měla možnost setkat se s lidmi, kteří mají v této oblasti nejvíce zkušeností a informací. Žádný materiál ani literatura Vás neosloví tolik, jako mluvené slovo od někoho kdo ví, o čem mluví, a o to víc, když k dané problematice přidá nějakou svoji zkušenost či zážitek. Tím ale vůbec nechci říct, že mi materiály a literatura k vytvoření práce nepomohly. S jejich pomocí jsem se do tématu snažila ponořit a přiblížit tak i široké veřejnosti toto téma. Byly mi také velkým přínosem při objasňování současného stavu, napomohly k potvrzení hypotézy a přispěly k naplnění cílů.

Zkušenosti z řešení mimořádných událostí, a to zejména při povodních, ukázaly potřebu mít připravené a dobře organizované skupiny osob, které by plnily specifické úkoly v oblasti civilní ochrany a ochrany obyvatelstva. Tyto zkušenosti a fakta obsažené v bakalářské práci dokazují, že tyto zmíněné skupiny osob mezi námi máme a je dobrý pocit vědět, že se máme na koho v případě vzniku mimořádné události obrátit a spolehnout. To ovšem neznamená, že pro to nemusíme nic dělat. Minimální účast každého z nás by měla spočívat v získávání si informací a ve stručném přehledu o současném stavu. Právě i tomuto faktu jsem se svou prací chtěla přiblížit a mám pocit, že se mi to alespoň částečně povedlo.

Cílem této práce bylo zhodnotit současný stav, který je dle poznatků a výsledků velice uspokojivý a s porovnáním s ostatními státy ať už Evropské Unie, či jiných zemí, kde se ČR podílí na logistickém zajištění humanitární pomoci, a to vysíláním zmíněných odřadů, tak i poskytnuté humanitární pomoci prostřednictvím humanitárních organizací a občanských sdružení velice prestižní. Můžeme se tak tedy pyšnit kvalitou

služeb, které poskytujeme jak sobě, tak i do zahraničí.

Hypotéza, že logistické zajištění humanitární pomoci pro postižené obyvatelstvo je dobře organizované a dostatečné byla potvrzena, což dokazují výsledky práce uvedené v kapitole 4.

Při poskytování humanitární pomoci záleží na konkrétních osobách, které mají v dané situaci zkušenosti, protože sebelepší příprava či plán může selhat a pak právě záleží na konkrétním jedinci, jak se s věcí či situací vyrovná. Zkušenosti jsou v tomto případě nenahraditelné. Z mých poznatků jsem zjistila, že záleží na schopnosti starosty a krizového štábu, na vytváření rezerv v obci a na využití místních zdrojů. Významnou roli zde hraje dobrovolná pomoc, které se dostává z řad místních zdrojů anebo prostřednictvím medií. Lidé budou v takových to situacích vždy připomínkovat, konkrétně v případech, kdy jde o včasné a rovnoměrné umístění humanitární pomoci, její rychlá příprava a rozvoz. Vždy jde totiž o čas.

Smyslem mé práce bylo vytvořit přehled a ucelený celek v představách o logistickém zajištění humanitární pomoci a to jak, pro složky činné v krizovém řízení, tak i pro širokou veřejnost. Proto jsem zpracovala návrh Metodické příručky logistického zajištění humanitární pomoci postiženému obyvatelstvu pro územní samosprávné celky, kterou přikládám v příloze 1. Do budoucna bych si přála, aby se logistika v tomto směru dále rozvíjela a abychom měli stále dobrou organizaci práce skupin lidí, kteří plní úkoly v oblasti civilní ochrany a ochrany obyvatelstva v ČR i zahraničí.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborná literatura:

- [1] ANTUŠÁK, Emil a Zdeněk KOPECKÝ. *Krizový management. Krizová komunikace*. Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha 2005, 91 s. ISBN 80-245-0952-0.
- [2] ANTUŠÁK, Emil a Zdeněk KOPECKÝ. *Krizový management: mezinárodní aspekty*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2005, 91 s. ISBN 80-245-0952-0.
- [3] BAŠTECKÁ, Bohumila. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2005, 299 s. ISBN 80-247-0708-X.
- [4] Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi MV–GŘ HZS ČR, MO–GŠ AČR platná od 25. 6. 2003
- [5] DOLEŽEL, Ludvík a Lubomír KROUPA. *Ženíjní vojsko: historie a současnost*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Agentura vojenských informací a služeb, 2003, 156 s. ISBN 80-727-8189-8.
- [6] Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020.
- [7] Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017
- [8] KUDLÁK, A., HORÁK, J.: Sklady humanitární pomoci obcí jako příprava na krizové situace, In *Sborník mezinárodní konference Bezpečnostní management a společnost*, Brno: Univerzita obrany Brno, 2009, s. 219 – 223. ISBN: 978-80-7231-653-3.
- [9] KUDLÁK, A., URBAN, R., BAKOŠ, E., *Ekonomika a logistika krizových situací v ochraně obyvatelstva I*, Vyd. 1. Brno: Univerzita obrany, 2010. 55 s. ISBN 978-80-7231-757-8.
- [10] LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. *Nevládní organizace působící v ochraně obyvatelstva v některých evropských zemích: historie a současnost*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008, 106 s. ISBN 978-80-86640-87-7.
- [11] LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK. NAVRÁTIL, L. *Úkoly krizového*

managementu v ochraně obyvatelstva: historie a současnost. 1. vyd. Editor Leoš Navrátil, Stanislav Brádka. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006, 80 s. ISBN 80-704-0881-2.

- [12] Nařízení vlády ČR č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.
- [13] Rámcová smlouva mezi MV a MO o spolupráci v oblasti IZS platná od 25. 6. 2003
- [14] ROSICKÁ, Zdena a Bohumil ŠILHÁNEK. NAVRÁTIL. *Možnosti využití armády České republiky v integrovaném záchranném systému: metodická pomůcka*. 1. vyd. Editor Leoš Navrátil, Stanislav Brádka. Brno: Univerzita obrany, 2006, 86 s. ISBN 80-723-1134-4.
- [15] ROSICKÁ, Zdena a Bohumil ŠILHÁNEK. NAVRÁTIL. *Vojenské záchranné útvary - možnosti využití: metodická pomůcka*. 1. vyd. Editor Leoš Navrátil, Stanislav Brádka. Praha: Ministerstvo obrany - Agentura vojenských informací a služeb, 2006, 71 s. ISBN 80-727-8369-6.
- [16] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
- [17] Zákon č. 97/1993 Sb. o působnosti Správy státních hmotných rezerv v platném znění
- [18] Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [19] Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje spolupráci Hasičského záchranného sboru ČR s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty
- [20] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- [21] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- [22] Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně

některých souvisejících zákonů

- [23] Zákon č.151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů.
- [24] Vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění pozdějších předpisů.

Elektronické informační zdroje:

- [25] Dostupné z: <http://www.cahd.cz/storage/Predpisy/ostatni/SIAR%2010-10%20Nouzove%20preziti%20obyvatel%20od%20HZSCR.pdf> [cit. 2012-05-02]
- [26] Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/web-krizove-rizeni-a-cnp.aspx>. [online]. [cit. 2012-05-02].
- [27] Dostupné z: http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/opatreni_krizove_stavy.aspx. [online]. [cit. 2012-05-02].
- [28] Dostupné z: http://www.sshr.cz/cinnosti/stranky/logistika_rezerv.aspx. [online]. [cit. 2012-05-02].

8 PŘÍLOHY

Seznam příloh:

- Příloha 1 Návrh metodické příručky pro logistické zajištění humanitární pomoci s využitím u územních samosprávných celků
- Příloha 2 Seznam a činnost humanitárních organizací a občanských sdružení
- Příloha 3 Speciální technické, záchranné, vyprošťovací a logistické prostředky
- Příloha 4 Struktura a druhy odřadu USAR
- Příloha 5 Personální zajištění odřadů

Příloha. 1 Návrh metodické příručky logistického zajištění humanitární pomoci postiženému obyvatelstvu pro územní samosprávné celky

Návrh metodické příručky logistického zajištění humanitární pomoci postiženému obyvatelstvu pro územní samosprávné celky.

Návrh příručky byl vytvořen pro starosty obce, obce s rozšířenou působností, za účelem stručného přehledu a postupů při vyžadování, převzetí, skladování a výdeje humanitární pomoci. Stanovuje způsoby, které má starosta k dispozici, kde a jak se k vyžádání zásob humanitární pomoci dostane, podmínky, které obec má a které může vytvořit.

1 Obecné ustanovení

Orgány obce zajišťují připravenost obce na mimořádné události a podílejí se na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva.

Za tímto účelem obecní úřad, v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů:

- a) organizuje přípravu obce na mimořádné události;
- b) podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací s integrovaným záchranným systémem;
- c) zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím;
- d) hospodaří s materiálem civilní ochrany;
- e) poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu;
- f) podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce;
- g) vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany nebo staveb dotčených požadavky civilní ochrany v obci.

Obec se při své činnosti směřující k ochraně obyvatelstva řídí, kromě výše

uvedeného zákona, dalšími právními předpisy, např.:

- Ústava a ústavní zákony,
- zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů
- zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů
- zákonem č. 97/1993 Sb. o působnosti Správy státních hmotných rezerv v platném znění;
- zákonem č. 18/1997 Sb. o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon)
- 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů;
- zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů;
- zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláškou č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.
- Vyhláškou č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy.
- Nařízením vlády ČR č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.

Nahlíží i do Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020.

2 Pravidla pro poskytování a přijímání humanitární pomoci

Pravidla pro poskytování a přijímání humanitární pomoci jsou ustanovena v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, dále pak v zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) a v nařízení vlády ČR č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.

2.1 Požadavek pro poskytnutí humanitární pomoci

Vyžádání zásob pro humanitární pomoc (dále jen „ZHP“) se provádí formou písemného požadavku, s podpisem statutární osoby, předkládaného k rozhodnutí a realizaci vždy cestou situačního centra Ústředního krizového štábu. Písemný požadavek se zároveň zasílá Správě státních hmotných rezerv (fax 251 510 314). O obdržení požadavku uvědomí vyžadující krajský resp. obecní úřad a provede jeho upřesnění.

Požadavek na poskytnutí zásob pro humanitární pomoc musí obsahovat:

- název vyžadujícího krajského resp. obecního úřadu;
- množství a druh vyžadovaných zásob pro humanitární pomoc (počet postižených osob);
- místo a dobu jejich převzetí u vyžadujícího krajského resp. obecního úřadu;
- jméno, příjmení a telefonní (faxové) spojení na osobu, která upřesní požadavek a zásoby od Správy převezme;
- datum a čas podání požadavku.

Dle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy rozhoduje o vydání ZHP na základě požadavku krajského úřadu, obecního úřadu obce

s rozšířenou působností předseda Správy státních hmotných rezerv.

Za přidělení zásob odpovídá osoba, na jejíž žádost došlo k jejich vydání. Samotný požadavek na poskytnutí zásob humanitární pomoci je realizován až tehdy, pokud příslušný správní úřad není schopen tyto prostředky poskytnout z vlastních připravených zdrojů.

2.2 Způsob vyžadování zásob pro humanitární pomoc

Zásoby pro humanitární pomoc jsou jednou z kategorií materiálu státních hmotných rezerv a tvoří přesně vymezenou součást jednotného systému humanitární pomoci v České republice. Jsou určeny k podpoře zákonem stanovených povinností hejtmana kraje za stavu nebezpečí zajistit nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva a organizovat humanitární pomoc v jeho správním obvodu. Jejich pořízení, skladování, ochraňování a přepravu k vyžadujícímu krajskému resp. obecnímu úřadu zabezpečuje Správa státních hmotných rezerv. Postiženým osobám se poskytují bezplatně.

- Zásoby pro humanitární pomoc lze poskytnout po vyhlášení krizového stavu.
- ZHP jsou vyžadovány stejně jako ostatní věcné zdroje Krizovými štáby krajů u odborné pracovní skupiny ÚKŠ pro koordinaci věcných zdrojů (dále jen „OPS ÚKŠ“).
- Pokud není ÚKŠ aktivován lze ZHP vyžádat přímo u Krizového štábu kraje.

2.3 Poskytování a využití zásob pro humanitární pomoci

O vydání zásob pro humanitární pomoc (dále jen ZHP) rozhoduje předseda Správy státních hmotných rezerv (dále jen „SSHR“) na základě požadavku krajského úřadu, obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo obce. Za přidělení ZHP fyzickým osobám vážně postiženým krizovou situací odpovídá ten, kdo požádal o jejich poskytnutí. Vydané ZHP se neuhrazují ani nevracejí. Nespotřebované ZHP se vracejí zpět SSHR.

Doprava ZHP

SSHR zajistí dopravu vyžádaných ZHP na místo určení do 24 hodin od obdržení požadavku. Příjemce potvrdí převzetí ZHP na přijímacích dokladech, zajišťuje jejich vyložení a distribuci. Doklady o předání ZHP fyzickým osobám je povinen uchovat.

Spojení na OPS ÚKŠ

- Telefon: 241 442 018, 244 095 420
- Fax: 241 440 012
- Mobil: 724 178 181
- Mobil krizový: 725 401 174, 725 401 117
- E-mail: ops@sshr.cz

Spojení na situační centra:

Odbor stálých směn Společného operačního centra MO ČR - SOC , tel. 973 212 070, 973 212 071, 973 212 000, fax: 973 217 182, 973 212 076, E-mail: soc@army.cz
Informační a situační centrum MV ČR - SIC, tel. 974 833 235, fax: 974 833 508, E-mail: sicmv@mvr.cz

Příloha 2 Humanitární organizace a občanská sdružení

Občanské sdružení A D R A

Sídlo: Klikatá 1238/90c

158 00 Praha 5 - Jinonice

tel.: 257 090 641,

tel/fax: 257 090 642

Občanské sdružení ADRA se mj. věnuje poskytování bezprostřední a následné fyzické, psychické, popř. duchovní pomoci obětem katastrofy. Podílí se na zajišťování koordinované humanitární pomoci v návaznosti na činnost složek Integrovaného záchranného systému při řešení mimořádných událostí.

Nabídka:

1. ubytování na nezbytnou dobu

2. přeprava

- nákladní souprava 24 tun (75 metrů krychlových zboží)
- AVIE skříň 1,5 t
- osobní automobil

3. sklady

- ADRA Praha - Jinonice - pomoc všeho druhu
- ADRA Frýdek - Místek - podávání čistého obnošeného šatstva
- ADRA Hradec Králové - podávání čistého obnošeného šatstva, nábytek

4. lékaři, psychologové, sociální pracovníci vyškolení pro psychickou, duchovní pomoc při odstraňování posttraumatických stavů

5. spolupráce

- vedení evakuačních center
- vedení skladů s humanitární pomocí tj. převzetí, distribuce a vedení evidence

6. spolupracovníci

- široká síť v různých městech a obcích ČR

7. brigády, dobrovolníci

- organizování brigád mladých lidí při odstraňování následků katastrof
- nadnárodní síť - cca 140 zemí světa
- dobrovolnické centrum Česká Lípa
- dobrovolnické centrum Frýdek – Místek

8. časový limit zpohotovnění k provádění pomoci

- kontaktní osoby - okamžitě
- ostatní - 0 - 6 hodin
- doprava - okamžitě, pokud není mimo ČR

9. možnosti jiné pomoci

- sesterské organizace ADRA ve světě - jedná se o 16 dárcovských zemí
- členská základna Církve adventistů sedmého dne v ČR

10. lokální působnost - Česká republika, evropské státy

Armáda spásy

Sídlo národního ústředí Petržilkova 2565/23

Armády spásy: 158 00 Praha 5

tel.: 251106424

fax.:251106442

e-mail: ustredias@volny.cz

Armáda spásy (dále jen AS) je mezinárodní křesťanskou organizací s ústředím v Londýně. Na území České republiky začala působit v roce 1919. V roce 1950 byla její činnost ukončena tehdejším režimem. Od roku 1990 se její členové kromě misijní práce, věnují péči o sociálně znevýhodněné a jinak potřebné občany. V České republice provozuje například ubytovny pro bezdomovce, denní centra (pro bezdomovce, propuštěné vězně apod.), domy pro matky s dětmi, farmu, ubytovnu pro staré lidi a řadu komunitních center. Příslušníci AS se věnují také oblasti vězeňské péče a dalším humanitárním aktivitám.

Nabídka:

1. nouzové ubytování

Místo	počet lůžek	místo	počet lůžek	místo	počet lůžek
Praha	200	Brno	112	Ostrava	130
Karlovy Vary	45	Krnov	85	Havířov	60

Tyto kapacity jsou využívány jako zařízení pro lidi bez přístřeší, nemusí být tedy k dispozici právě plná kapacita, lze však lůžka přidat. Mnohé zařízení disponují jídelnami, které lze využít jako evakuační centra.

2. **ořacení** - je možné zajistit větší množství ořacení - pánské, dámské, dětské.
3. **stravování** - podle domluvy lze rozvážet z kuchyní AS. Kuchyně má AS v následujících městech (Karlovy Vary, Praha, Brno, Šumperk, Krnov, Ostrava, Havířov).
4. **přeprava** - osob, v případě, že středisko disponuje mikrobusem s řidičem; rovněž je v případě nouze možnost použití vozidel k přepravě materiálů.
5. **lidské zdroje** - možná mobilizace dobrovolníků. AS se obvykle soustřeďuje na podporu profesionálních pracovníků zasahujících jednotek při řešení mimořádné události, a to poskytnutím občerstvení, případně materiálu a osobního poradenství. V současné době má AS ve svých řadách 4 zaměstnance, kteří prošli výcvikem psychosociálního intervenčního týmu (dále jen PIT) a další 2 jsou ve výcviku.
6. **poskytnutí prostor** - veškeré prostory AS v blízkosti katastrofy jsou připraveny poskytnout prostor a základní péči pro nouzové ubytování, zázemí štábů, místo evakuace, shromažďování a poskytování humanitární pomoci apod.
7. **možnosti jiné pomoci** - v případě potřeby lze mobilizovat **širší zahraniční pomoc AS** materiál, případně i speciální pracovníci, v omezené míře i finanční pomoc)
8. **působnost** – nadregionální

Úřad Českého červeného kříže ÚČČK

Sídlo: Úřad Českého červeného kříže

Thunovská 18

118 04 Praha 1 - Malá Strana

Český červený kříž (dále jen ČČK) působí podle zákona jako výlučně uznaná pomocná organizace vojenské zdravotnické služby také v oblasti ochrany obyvatelstva. Poskytuje pomoc v případě vzniku mimořádných událostí a krizových situací. Pomoc ČČK spočívá zpravidla ve vytváření zdravotnických, záchranných, sociálních a dalších humanitárních služeb. Současně šíří znalost Ženevských úmluv.

Nabídka:

- 1. obecná** - poskytování první pomoci, lékařská a ošetrovatelská péče, ošacení, přístřeší, prevence epidemií včetně zdravotní výchovy, sociální péče, pátrací služba
- 2. Humanitární jednotky ČČK** (dále jen HJ ČČK) - ustavovány od roku 2002. HJ ČČK má v základní sestavě 21 členů a tvoří ji družstva: zdravotnické, stravovací, ubytovací, sociální a technické, jsou připravovány jako druhosledové jednotky. K 31. 12. 2003 zařazeno 1470 osob (na bázi dobrovolnosti). Budovány krajské sklady HJ ČČK s vybavením pro nouzové ubytování a stravování evakuovaných a vybavením pro zabezpečení činnosti HJ ČČK
- 3. práce s uprchlíky** - koordinace pomoci v mezinárodním měřítku. Pátrací služba ČČK (spojování rozdělených rodin, vyhledávání pohřešovaných apod.).
- 4. působnost** - celorepubliková, případně mezinárodní.

Ekumenická rada církví

sídlo: Ekumenická rada církví

v České republice /ERC/

Donská 370/5

101 00 Praha 10

ERC sdružuje 14 církví (11 církví s plným členstvím, 1 církev s přidruženým členstvím a 2 pozorovatele).

Není nadřazeným orgánem těchto církví, může však koordinovat některé jejich činnosti, svolávat představitele církví k poradám, informovat je o důležitých událostech.

Nabídka:

V případě nepředvídaných událostí ERC poskytuje prostřednictvím svých krajských koordinátorů možnost:

- spojit se vedením jednotlivých církví, jejich diakonickými a charitativními organizacemi případně sbory a farnostmi v určité oblasti a vyzvat je ke konkrétní pomoci (poskytnutí materiální pomoci, potravin, přístřeší osobám postiženým katastrofou nebo záchranářům)
- propojit činnost církví v postižené oblasti
- požádat o otevření církevních budov jako míst odpočinku
- organizovat sbírky materiální a finanční
- požádat o pomoc mezinárodní ekumenické organizace
- kontaktovat kazatele a laiky, kteří jsou připraveni poskytnout duchovní pomoc
- vyzvat členy církví k osobní pomoci (pomoc rodinám s dětmi, příprava jídel, následná péče)

Členské církve ERC v ČR:

Církev československá husitská

Českobratrská církev evangelická

Evangelická církev metodistická

Bratrská jednota baptistů

Jednota bratrská

Církev bratrská

Pravoslavná církev v Českých zemích

Starokatolická církev

Slezská církev evangelická a.v.

Evanjelická cirkev augsburského vyznania v ČR

Apoštolská církev v ČR

Přidružené církve:

Česká biskupská konference

Pozorovatelé:

Církev adventistů sedmého dne Federace židovských obcí v ČR

Maltézská pomoc, o.p.s.

Sídlo: Maltézská pomoc, o.p.s.

Lázeňská 2

118 00 Praha 1

Maltézská pomoc, o.p.s. je zřízena Suverénním řádem Maltézských rytířů pro naplňování řádového poslání v duchu řádových idejí. Ty jsou vyjádřeny heslem Řádu – *Tuitio fidei et obsequium pauperum*, tedy obrana víry a služba trpícím. Vyjádřeno v duchu moderního pojetí – ochrana či obrana víry a pomoc potřebným, trpícím, lidem v nouzi. Tato pomoc je poskytována všem potřebným bez rozdílu.

Maltézská pomoc, o.p.s. byla zřízena v roce 2002. V činnosti pokračuje po České maltézské pomoci, o.s. a je zřizovatelem České maltézské pomoci, středisko České Budějovice, o.p.s.

Zajišťuje sociální pomoc, humanitární, zdravotnické a psychologické služby včetně krizové psychologické intervence. Provozuje nestátní zdravotnické zařízení pro zajištění mobilních stanišť první pomoci.

V rámci krizového nasazení v roce 2002 zajišťovala zdravotnické a sociální služby pro Prahu 6,7,8 a region Mělnicko ve spolupráci se ZZS Mělník a HZS Mělník.

Organizačně je členěna do diecézních center, jejichž činnost zajišťují dobrovolníci. Provozuje profesionální sociální centrum s psychologickou pomocí pro region Mělnicko.

Nabídka:

- 1. základní vybavení humanitární pomoci** - dle potřeb, dodávky potravin, vody, léků, desinfekčních prostředků a ochranných prostředků

2. odborné lékařské služby s vybavením v rámci NZZ poskytujeme mobilní stanoviště LSPP, zdravotnické první pomoci

3. transport

- čtyři vozidla (po 9 místech) pro přepravu imobilních osob, úprava pro vozíky (ČMP ČB, o.p.s.)
- tři vozidla ostatní (1x 9 osob, 1 x 5 osob užitkový, 1 x osobní vozidlo)

4. nouzové ubytování

- dva stany pro 12 osob, tři stany pro 6 osob

5. jiné formy pomoci

- mezinárodní spolupráce a kontakty, spolupráce s ECOM (Malteser emergency corps)
- psychologické služby
- zdravotnický výcvik

6. působnost – nadregionální

Sdružení Česká katolická charita

(ČKCH)

sídlo: sekretariát ČKCH ,

Vladislavova 12

110 00 Praha 1

Katolická charita vznikla v Československu po roce 1918, rozvinula svoji činnost a pomáhala zejména ve zdravotnictví, pečovala o mládež v dětských domovech a sirotčincích, o staré, nemocné, duševně a tělesně postižené, prováděla ošetrovatelskou a pečovatelskou službu v chudých rodinách. Po roce 1945 se významně podílela na repatriaci a péči o osvobozené vězně. Disponovala více než 20 tisíci lůžky ve svých ústavních zařízeních, provozovala charitní jídelny apod.

V roce 1950 nuceně předala charitní ústavy a zařízení do státní správy. Svoji pomoc byla nucena omezit pouze na péči o církevní osoby. Po roce 1989 obnovují diecézní charity svoji činnost. Nyní působí v ČKCH přes tři tisíce stálých pracovníků a tisíce dobrovolníků. Podařilo se vytvořit síť 300 farních, oblastních a diecézních charit na celém území republiky a vybudovat přes 200 charitních domovů a středisek pomoci.

Od roku 1995 je ČKCH řádným členem mezinárodních organizací Caritas Europa a Caritas Internationalis, sdružujícím 146 charitních organizací působících ve 194 státech a územích světa.

Formy pomoci:

- domácí péče, charitní ošetrovatelská a pečovatelská služba
- domovy pokojného stáří
- pomoc lidem bez domova

- domovy pro matky s dětmi v tísní
- pomoc zdravotně postiženým
- pomoc těžce nemocným
- charitní poradny
- humanitární pomoc
- pomoc uprchlíkům
- charitní domovy řeholnic
- ostatní střediska pomoci

Nabídka:

1. materiální pomoc

oblečení, přikrývky, potraviny, vybavení domácností ze skladů humanitární pomoci ČKCH, případně organizace sběru humanitární pomoci a částečně jejího transportu

2. lidské zdroje

aktivace více než dvou tisíc stálých pracovníků a tisíce dalších dobrovolníků

3. jiné formy pomoci

v rámci mezinárodní spolupráce katolických charit lze požádat a získat mezinárodní pomoc

4. působnost - celorepubliková.

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska **(SH ČMS)**

Sídlo: SH ČMS
Římská 45
121 07 Praha 2

Jednotky dobrovolných hasičů zřizují a spravují obce. Velitele této jednotky po vyjádření hasičského záchranného sboru kraje k jeho způsobilosti vykonávat funkci velitele, jmenuje a odvolává starosta obce. Podle potřeby doplňují jednotky profesionálních hasičů - Hasičského záchranného sboru ČR.

Nabídka:

1. ubytovací, stravovací a přepravní kapacity

- Ústřední hasičská škola Jánské Koupele ubytování pro 80 osob, stravování pro 80 osob, 1 autobus pro 40 osob
- Centrum hasičského hnutí v Příbyslavi ubytování a stravování pro 80 osob, 1 AVIA na 3 tuny materiálu, příp. provizorně 15 osob

2. časový limit zpohotovnění jednotek - 5 - 30 minut pro základní síly a prostředky

3. působnost – celorepubliková

Česká asociace pracovníků linek důvěry (ČAPLD)

**sídlo: ČAPLD - Belgická 22,
120 00 Praha 2 – Vinohrady**

Česká asociace pracovníků linek důvěry (dále jen LD) je odbornou a stavovskou organizací, která dohlíží na kvalitu a rozvoj služeb telefonické krizové intervence v ČR. S organizací spolupracuje a k etickému kodexu se přihlásilo 31 pracovišť linek důvěry z celé ČR.

Nabídka:

- 1. psychologická a psychosociální pomoc**, informace z oblasti krizové intervence a krizového managementu
- 2. internetové poradenství** - vybrané LD
- 3. působnost** - celorepubliková, síť regionálních pracovišť

N a d ě j e, občanské sdružení

sídlo: Varšavská 37

120 00 Praha 2

Naděje se zaměřuje na poskytování služeb lidem v nouzi na základě křesťanských principů. Misijní a charitativní činnost je zaměřena mj. na oblast zdravotní a duchovní péče, osvětu a poradenskou činnost.

Nabídka:

- 1. potravinová pomoc z potravinových bank**
- 2. ubytování a nouzové ubytování** (pro jednotlivce až desítky osob v závislosti na momentální obsazenosti středisek v jednotlivých oblastech)
- 3. psychoterapeutická a poradenská služba** (i mobilní)
- 4. působnost** – celostátní

Odlišnosti při poskytování pomoci a záchrany mezi příslušníky některých náboženství a náboženských skupin.

V průběhu záchranářských prací a poskytování humanitární pomoci obyvatelstvu postiženému živelní pohromou v letech 1997 až 2002 se ukázalo, že při těchto činnostech je třeba z lidského hlediska respektovat jisté odlišnosti při komunikaci se členy církví a příslušníky různých náboženských skupin. Proto pan Rudolf Reitz, člen pracovní skupiny pro humanitární pomoc při MV - GŘ HZS ČR připravil následující text a souhlasil s jeho zveřejněním. Uvedeny jsou zjištěné a ověřené skutečnosti, omezení či zákazy.

Některé tyto poznatky byly několikrát předneseny na konferencích zabývajících se problematikou krizové komunikace, kde se setkaly s velkým zájmem účastníků.

Jde o snahu rozšířit získané poznatky a zkušenosti mezi organizace a instituce, které pomoc, postiženému obyvatelstvu poskytují. Chování a přístup záchranářů vůči pohromou či havárií ohroženým a postiženým skupinám obyvatel je otázkou vztahů, vzdělání, inteligence, tolerance a profesionality.

Židé (u nás několik málo tisíc praktikujících Židů)

Stravování: judaismus se řídí zásadou, že není dovoleno jíst „kůzle v mléce jeho matky“, což v praxi znamená, že je nepřípustné při přípravě a konzumaci míchat maso a mléko a výrobky z nich. V židovských kuchyních je proto dvojí sada nádobí, příborů a dalších kuchyňských potřeb (prkének apod.). Jídlo, u něhož je tato zásada dodržena má označení košer (kosher). Pokud se Židé stravují v restauracích, musí tam existovat autorizovaný dozor na přípravu jídla z košer potravin. Totéž u nápojů.

Nejlépe je dodat stravu z židovské obce, v jiném případě **maso nepodávat** (vůbec ne vepřové, koňské, králičí, zaječí !!).

Možné je nabídnout vodu, ovoce, zeleninu, mléko, bílý jogurt (ne tvaroh, sýry), rybičky v oleji (ne v tomatě, se zeleninou apod.), ryby pouze se šupinami (zapovězen úhoř), brambory, stoprocentní olej, nejlépe olivový, chléb kmínový Delta, nejlépe macesy.

K vaření připravit i dodat nepoužité nádobí, nejlépe nerez. K jídlu používat nejlépe jednorázové (například plastové) nádobí.

Ubytování: pokud možno oddělit muže a ženy i při značném věkovém rozdílu osob, není-li to možné je nutné ponechat do místnosti otevřené dveře

Lékařská a zdravotnická péče: v krizové situaci lze použít běžné postupy a pomoc, pokud však nejde o ohrožení života, bude odmítnuta krevní transfúze

Zásady komunikace záchranářů se Židy (konzultováno s vrchním rabinem v ČR Karolem Sidonem):

- Pokud to čas dovolí, je dobré ohlásit takový případ Židovské obci v Praze
- Rozlišovat, s kým pracuji, komu budu pomáhat: *zbožný žid* - muž nosí černý oblek, černou pokrývku hlavy (kipu), žena nosí paruku, *méně zbožný* - muž má světlou kipu (háčkovanou, pletenou), žena nemá paruku *bez projevu příslušnosti*.
- Na první pohled je zřejmé, že největší „starosti“ jak dobře pomoci bude s první skupinou.
- kněz (kohen) nechodí na hřbitovy, nedotýká se mrtvých. Výjimkou je situace, když není přítomna žádná jiná osoba.
- úmrtí - nedovolit pitvu, sesbírat všechny části těla i zakrvácené oděvy.
- pohřeb - pohřbívání do země bez rakve, pokud to nejde, tak se připouští použít obyčejnou truhlu.
- smutek - příbuzní drží sedm dní ode dne pohřbu.
- svátky - například: ŠABAT - od západu slunce v pátek do východu hvězd v sobotu večer; JOM KIPUR - den smíření - největší svátek, postní den (20.9.); PESACH - svátek nekvašených chlebů - trvá 8 dní, (1.4.); další hlavní a menší svátky a památné dny (například 4. 5.,21. 5.,22. 7.,11. 9., 25. 9.,2. 10., 4. 12..). Zbožný žid v tyto dny nepřenáší a nenosí žádné předměty, ani nebude pomáhat, odmítne převoz, nepoužívá auto, světlo, oheň, telefon! Výjimku tvoří ohrožení života (otravy, horečka apod.), kdy například otec odveze autem dítě do nemocnice, ale zpět jde pěšky!
- fyzický kontakt - ženy židovky se pokud je to možné dotýká pouze žena
- oblečení - zbožní odmítnou látky, pokud nejsou čisté z vlny nebo lnu

Muslimové (v ČR žije asi 15-20 tisíc muslimů, z toho jich je asi 500 původem Čechů, ostatní jsou cizinci, žijící na našem území)

V islámu je zakázána konzumace krve, dále vepřového masa, alkoholu a drog,

a to včetně potravin, které je obsahují. Výjimkou může být případ, kdy je ohroženo zdraví nebo život člověka. Islám je způsob života jedince i společnosti a poměrně detailně upravuje především to, jaké by měly být vztahy mezi lidmi, ale také vztah člověka k sobě samotnému a také ke Stvořiteli (jedinému Bohu, který má vlastní jméno Alláh).

Pokud se týká úmrtí, v islámu je několik zásad, které jsou předepsány, ale v různých muslimských zemích a oblastech se někdy provádějí i jiné zvyky, které nemusí být přesně v souladu s islámem. Pitva je v islámu povolena. Muslimové (většinou rodinní příslušníci) provádějí rituální očistu (omývání) zemřelého. Poté jej celého zabalí do několika pruhů bílého plátna (muži 3 pruhu, ženy 5 pruhů) a tělo je tak připraveno k pohřbení. Za zemřelého se provede modlitba, většinou v mešitě.

Pohřbívá se co nejdříve, a to vždy do země. Zemřelý leží v hrobě na pravém boku tváří směrem k Mekce. K islámské tradici patří to, že po několik dní po pohřbu lidé přinášejí rodině zemřelého nějaké jídlo. Pozůstalí (hlavně ženy) by podle islámu měli být trpěliví a nekřičet nahlas, netrhat si oděv a netruchlit příliš dlouho, tak jak to bylo známo z předislámského období. Hroby jsou jednoduché, nemají se vztyčovat žádné mohyly nebo náhrobky.

Evropští muslimové se oblékají podobně jako Evropané. Při ošetřování zraněných se postupuje podle obvyklých zásad. Doporučuje se brát mnohem větší ohled na cudnost, především u žen, tedy neodhalovat její tělo, pokud to není pro léčení a ošetření nutné, a také to nedělat před cizími lidmi, kteří u ošetření nemusejí nutně být. Muslimové mohou darovat i přijímat krev.

Vypracoval dr. Vladimír Sáňka, Islámská nadace v Praze

Svědkové Jehovovi (u nás necelých 16 tisíc)

Stravování: SJ nepřijímají potraviny, které jsou vyráběny z krve nebo jsou do nich přidávány krevní složky (například zabijačková polévka, jelita apod.), vyhýbají se stravě posilující obranyschopnost organismu, která obsahuje výtažky z krve

nebo krevní plazmy zvířat (například juwim v některých jogurtech, mražených výrobcích typu nanuk, nápojích, apod.). Tyto výrobky bývají zpravidla označeny symbolem panáčka držícího sepnaté ruce nad hlavou.

Nejedí zvěřinu (jelen, daněk, divoké prase), která nebyla po zastřelení řádně vykrváčena.

Lékařská a zdravotnická péče: očkování - SJ nepoužívají látky, obsahující krevní deriváty (například heptavax- B, rhogam, antitoxiny, protilátky proti jedu hadů, pavouků, imunoglobulin, gamaglobulin a hyperimunní sérové preparáty - sérum proti vzteklině. Otázka podání a přijetí těchto imunizačních látek z krve se řídí svědomím každého člena SJ. Přesto raději volí jinou alternativu tam, kde je to možné.

Krevní transfúze - tato otázka není záležitostí jednotlivce, společnost SJ krevní transfúze svým členům direktivně zakazuje pod hrozbou vyloučení. SJ nosí u sebe vlastnoručně podepsanou kartu - list Dokument pro lékařskou péči Žádnou krev (podpis člena bývá většinou notářsky ověřen). Zákaz se týká také částí krve, například červených a bílých krvinek, krevních destiček a plazmy). Je však nutno podotknout, že existence tohoto prohlášení nezbavuje lékaře právní odpovědnosti za úmrtí, jehož příčinou by bylo z tohoto důvodu nepodání krve. Na druhé straně může člen SJ, kterému byla transfúze aplikována, podat na lékaře či zdravotnické zařízení žalobu. V zahraničí, například v USA a Japonsku, nemocnice takovéto soudní spory prohrály a byly nuceny zaplatit finanční odškodnění. V případě poskytnutí krevní transfúze v mezní situaci bez vědomí člověka, je nepravděpodobné, že by byl SJ vyloučen z organizace, pokud by projevil kající postoj. Vnucení krevní transfúze považují SJ za podobný mravní prohřešek jako je například znásilnění. Pokud lékař poskytne krevní transfúzi dětem i přes nesouhlas rodičů, nemůže být za to nijak právně postižen.

Terapie - Svědkové Jehovovi mají celkově nedůvěru k léčení u psychiatra či psychoterapeuta. Alternativní léčba - akupunktura, homeopatie - jsou ponechány na rozhodnutí jednotlivce.

Konzultováno s Ing. Petrem Žitníkem, Informační služba pro veřejnost

Scientologové (u nás několik desítek až stovek členů a příznivců)

Na členy Scientologické církve se nevztahují téměř žádná omezení. Jedinou výjimkou je, že člen SC by s největší pravděpodobností odmítl jakoukoliv psychologickou a psychiatrickou pomoc (všechny metody a terapie), jakož i jakékoli léky s tím související (například stimulující preparáty, psychofarmaka, prášky pro spaní apod.).

Text odsouhlasen Jiřím Voráčkem, mluvčím SC v Čechách

Mormoni - příslušníci Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů (u nás asi 1500 příslušníků)

Stravování: Organizace svým členům zakazuje požívat alkohol, tabák, kávu a čaj. Dalším zákazem je zneužívání léků. Touto formulací je zřejmě myšleno užívání jakýchkoli léků, pokud to nevyžaduje zdravotní stav člena církve.

Odlišovací znaky: Všichni misionáři a misionářky nosí na levé straně černou vizitku s českým nápisem Církev Ježíše Krista Svatých Posledních Dnů nebo s anglickým textem Church of Jesus Christ of Latter-day Saints a označení ELDER (muži) nebo SISTER (ženy). Pak následuje příjmení dotyčného. V lékařské a zdravotní péči nejsou žádná omezení.

Křesťanská věda (několik desítek členů, méně než sto)

Křesťanská věda neuznává medicínu jako takovou, a tudíž členové odmítají všechny léky a jakoukoliv lékařskou péči. Věří, že nemoci neexistují, jelikož hmotné bytí, včetně například bolesti, je iluze. Členové této organizace, která v ČR ani nemá významnou institucionální formu, často odpírají lékařskou péči i vlastním dětem (viz soudní případy v zahraničí).

Hinduisté

Při stravování upřednostňují vegetariánství, případně laktovegetariánství a požívání tradičních indických jídel. V případě humanitární pomoci by se jejich nechť mohla

týkat například krevních derivátů.

Z českých hinduistů zmíníme zvláště dvě skupiny:

oddaní Kršny - příslušníci hnutí Haré Kršna (u nás asi 200 osob)

Lékařské a zdravotnické hledisko: V případě nouze žádná omezení. Velmi populární je asijské léčitelství „arjúvéda“. Členové odmítají jakékoliv omamné látky (chemoterapii).

Stravování: laktovegeteriánská strava - bez masa a vajec, odmítají dále kávu, čaj, alkohol, kakao, přísné požadavky jsou kladeny na čistotu a přípravu jídel (například po kontaktu rukou a podlahy je nutné si znovu umýt ruce), jídlo by měli připravovat pouze oddaní Kršny.

Ubytování: vyžaduje se oddělené ubytování mužů a žen. Pro jejich každodenní život je významné časně vstávání (kolem páté hodiny ranní) a časně uléhání.

Vnější znaky: muži mívají vyholenou hlavu s pramenem vlasů na temeni (charakteristický copánek), na čele i na jiných částech těla mívají žluté obrazce (tilaky) nakreslené hlinkou. Nosí tradiční indické oděvy (například oranžová a bílá látka). Ženy mívají oblečenu bílou látku, pokrytou hlavu a v rukou sáček s kuličkami, tzv. málu.

následovníci Sri Chinmoye (do dvou set osob)

Muži a ženy necestují společně (v autě, ve vlakovém kupé).

V přímém ohrožení života žádné z uvedených omezení neplatí!!!

Zdroj: <http://www.hzscr.cz>

Příloha 3 Speciální technické, záchranné a vyprošťovací, logistické a další prostředky

Speciální technikou a prostředky je podle charakteru záchranných prací odřad MV-generálního ředitelství HZS ČR vybavován příslušnými HZS krajů. USAR odřad je vybavován technickými prostředky HZS hl.m. Prahy a u HZS Moravskoslezského kraje.

Vůz Subaru - je určen pro všechny druhy odřadů. Lze připojit vlek s kontejnery. V případě vyslání USAR odřadu dvěma letouny AN 26 lze naložit do jednoho letounu vůz Subaru a kontejnery, do druhého letounu personál a osobní vybavení. Vůz Subaru je u HZS hl.m. Prahy.

Obr. č. 1 Vůz Subaru s kontejnerem

Zdroj: HZS ČR

Speciální kontejnery - jsou určeny pro leteckou přepravu a přepravu na vleku za vozem Subaru. HZS hl .m. Prahy je vybaven dvaceti těmito kontejnery.

Obr. č 2 Kontejner

Zdroj: HZS ČR

Ženiční vybavení

Search kamera (odřad USAR)

Obr. č 3. a 4. Search kamera a příslušné vybavení

Zdroj: HZS ČR

Delsar (odřad USAR)

Echolokátor (odřad USAR)

Obr. č 5. a 6. Echolokátor a příslušné vybavení

Zdroj: HZS ČR

Obr. č. 7. Zařízení Cobr

Zdroj: HZS ČR

Logistické prostředky

Po stránce týlového zabezpečení je odřad MV-generálního ředitelství HZS ČR vybavován stravou na příslušný počet dní, stany, spacími pytli a dalšími prostředky. Zásoba veškerého potřebného materiálu pro 23 členný odřad je trvale k dispozici současně u HZS hl. m. Prahy a HZS Moravskoslezského kraje. Pohotovostní zásoba potravin na 7 dnů (5 dnů nasazení, 2 dny cesty) pro 25 osob je trvale k dispozici.

U pozemní přepravy týlovým kontejnerem, náhradními díly pro vozidla, alternativně pak cisternou na PHM a cisternou s pitnou vodou (rozsah týlového zabezpečení závisí na charakteru operace).

Telekomunikační prostředky

Satelitní telefony s faxem

Radiostanice

Mobilní telefony

Zdravotnické prostředky

Předurčení členové záchranného odřadu jsou očkováni proti několika specifickým nemocem. Se záchranným odřadem se operace vždy účastní lékař z ÚN Brno.

Vyhledávací a záchranný odřad do obydlených oblastí je jedním z odřadů MV-generálního ředitelství HZS ČR. Odřad je předurčen pro vyhledávací a záchranné práce v obydlených oblastech - zejména po zemětřeseních. Může také působit na území ČR při zřícení budov.

Jedná se o odřad s týlovým zabezpečením nejméně na 5 dnů v počtu 24 osob (základní struktura), jehož přeprava je zabezpečována letecky, alternativě pozemní cestou do vzdálenosti 1000 km.

Zdroj: <http://www.hzscr.cz/>

Příloha 4 Struktura odřadu druhy odřadů USAR

USAR odřad se zpravidla skládá z 6 kynologů, lékaře, týlového technika, dvou družstev hasičů-záchranářů 1+6, velitele jednotky a styčného důstojníka. Složení umožňuje nepřetržitou práci dvou skupin hasičů-záchranářů nejméně 72 hodin v 8 hodinových směnách.

Vyhledávací a záchranný odřad do obydlených oblastí - USAR (z anglického Urban Search and Rescue)

Odřady tohoto typu jsou klasifikovány podle metodiky INSARAG, kterou se ČR zavázala akceptovat přijetím rezoluce Valného shromáždění OSN č. 57/150 ze dne 16. prosince 2002, o posílení efektivity a o koordinaci pomoci při mezinárodních vyhledávacích a záchranných operacích. Složení umožňuje nepřetržitou práci dvou skupin záchranářů nejméně 72 hodin v 8-hodinových směnách.

USAR odřad k provádění vyhledávacích a záchranných prací v zahraničí je sestavován z příslušníků HZS hl.m. Prahy a HZS Moravskoslezského kraje, které mají dostatečné zázemí pro personální výběr vhodných příslušníků - požadavek znalosti cizích jazyků, velitelské funkce a specializace. Pro odřady je předurčeno 66 příslušníků HZS hl.m. Prahy a k prvotnímu nasazení, tj. 22 příslušníků v každé směně, kteří jsou vybíráni na základě zdravotní a psychické způsobilosti a předem očkování proti nakažlivým nemocím a odborně připravováni. Pro USAR odřad HZS Moravskoslezského kraje

USAR je předurčeno 42 příslušníků. Jednotka MV-GŘ HZS ČR opouští území ČR do 4hodin od akceptování naší nabídky postiženou stranou. Včasné zahájení záchranných a vyhledávacích prací v postižené oblasti je pro splnění funkce odřadu prioritou.

Zdroj: <http://www.hzscr.cz/>

Příloha č.5 Personální zajištění odřadů

Veškeré osoby předurčené pro odřad MV-generálního ředitelství HZS ČR musí mít platné cestovní doklady. Problematika potřebných víz se řeší operativně ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a příslušným zastoupením postižené země v ČR při vysílání odřadu.

Příslušníci HZS ČR

provádí v zahraničí záchranné práce a jsou vysíláni jako záchranný odřad v souladu s již uvedenými příslušnými právními předpisy (zákon o IZS, zákon o HZS ČR, zákon o požární ochraně). Není tedy důvod s nimi ukončovat pracovní (služební) poměr nebo poskytovat pracovní (služební) volno. Do zahraničí jedou jako příslušníci HZS ČR a ne jako fyzické osoby.

Odborníci ze státní správy

jsou do odřadu přiřazováni na základě předurčenosti k zásahu v zahraničí a na základě dohod o spolupráci v IZS (např. policisté, experti SÚJB apod.). V tomto případě se neukončuje pracovní (služební) poměr ani se neuděluje pracovní volno, vyslání se organizuje jako zahraniční služební cesta.

Osoby mimo státní správu

jsou do odřadu zařazováni formou vyžádání osobní a věcné pomoci a následně je jim poskytována náhrada (např. § 29 zákona 239/2000 Sb., o IZS, - např. refundace mzdy.)

Styčný důstojník

Spolu s vysláním záchranného odřadu se předpokládá také vyslání styčného důstojníka (koordinátora) na místo mimořádné události. Styčný důstojník je osoba vybavená dobrými jazykovými znalostmi a organizačními schopnostmi, u které se předpokládá předchozí zkušenost s nasazením v záchranné operaci nebo

při poskytování humanitární pomoci. Úkolem styčného důstojníka je zkontaktovat se s příslušným mezinárodním koordinačním centrem nebo místním orgánem krizového řízení a zajistit podmínky pro zásah českého odřadu nebo poskytnutí pomoci.

Styčný důstojník je vybírán zejména podle jazykových nároků ze seznamu styčných důstojníků předurčených pro zapojení do mezinárodních záchranných operací, který byl sestaven na základě podkladů jednotlivých HZS krajů a je veden dle ustanovení § 2 písm. b) nařízení vlády č. 463/2002 Sb.

Lékař odřadu

Lékaře odřadu zabezpečuje na vyžádání Úrazová nemocnice Brno. Jde o lékaře pro potřebu členů jednotky, na kterého nejsou kladeny požadavky výkonu záchranné specializace.

Kynologové

Kynologové pro odřad jsou vybráni na základě absolvovaných atestačních zkoušek. Rovněž tito předurčení členové jsou očkováni proti nakažlivým nemocím.

Zdroj: HZS ČR